

יד מהרש"א
מסכת בבא בתרא
פרק מי שמת
חלק ב'
קמה. עד קנג:

מפתח

דף קמה:	4
תד"ה ואין השביעית	4
תד"ה ואין הבכור	4
תד"ה עשה עמו	4
דף קמו:	4
סוגיא דסבלונות חלק א' רשב"ם ד"ה בעי רבא	4
סוגיא דסבלונות חלק ב' רשב"ם ד"ה תא שמע	6
סוגיא דסבלונות חלק ג' תד"ה סבלונות	8
ד"ה איבעיא להו	9
דף קמו:	9
סוגיא דתותרנית חלק א' תד"ה נכנס אחר	9
סוגיא דתותרנית חלק ב' תוספות בא"ד לר' יוחנן	10
דף קמז:	10
רשב"ם ד"ה שנאמר והעברתם	10
תד"ה מנין למתנת שכיב מרע	11
דף קמז:	11
סוגיא דהמוכר שטר חוב חלק א' תד"ה המוכר	11
סוגיא דהמוכר שטר חוב חלק ב' בא"ד ואם תאמר	13
סוגיא דהמוכר שטר חוב חלק ג' בא"ד ומיהו קשה לי	15
סוגיא דהמוכר שטר חוב חלק ד' בא"ד ואם תאמר	16
דף קמח:	18
סוגיא דנתן דקל חלק א' רשב"ם ד"ה איבעיא להו	18
סוגיא דנתן דקל חלק ב' תוספות ד"ה שאמר	20
סוגיא דנתן דקל חלק ג' תד"ה איבעיא להו	20
דף קמח:	21
רשב"ם ד"ה אמר רב ששת	21
דף קמט:	21
סוגיא דשכיב מרע שהודה חלק א' תד"ה שכיב מרע שהודה	21
סוגיא דשכיב מרע שהודה חלק ב' בא"ד וכן משמע	22
סוגיא דשכיב מרע שהודה חלק ג' בא"ד ועוד	23
תד"ה דקא מגמרו וכל אמצע דיבור שבו	24
דף קמט:	24
תוספות ד"ה שייר קרקע וא"ד להך	25
דף קנ:	25
גמרא ומטלטלא	25
תוספות ד"ה קרקע	25
דף קנ:	25
תוספות ד"ה ואלו הן	25
תד"ה מטלטלין	27
דף קנא:	28
רשב"ם ד"ה מלוגא דשטרי	28
תוספות ד"ה גליא דעתה	29
דף קנא: ודף קנב:	29
תד"ה מתו וקיימו	29
תד"ה תנו גט	33

בא"ד כל האומר	33
בא"ד וכי תאמר	33
סוגיא דמעמד שלשתן חלק א' בא"ד דקא [לד"ה תנו עיין בחלק ג']	33
סוגיא דמעמד שלשתן חלק ב' בא"ד ומיהו	36
סוגיא דמעמד שלשתן חלק ג' תוספות ד"ה תנו מנה	36
סוגיא דמתנת ש"מ שכתב בה קנין חלק א' תד"ה מתנת ש"מ	37
סוגיא דמתנת ש"מ שכתב בה קנין חלק ב' בא"ד ודוחק	39
דף קנב:	40
סוגיא דמתנת ש"מ שכתב בה קנין חלק ג' בא"ד ואף על גב	40
תד"ה כתב וזיכה ובא"ד פסידא	41
דף קנג:	41
בא"ד וקשה	41
דף קנג:	41
תוספות ד"ה ר' נתן	41
תד"ה אמר רבא	41

דף קמה:

תד"ה ואין השביעית

[דף קמה עמוד ב] בד"ה ואין השביעית כו' זמן עשר כסף כו' ומגיה זמן עשר כסף כו' ולא במשפט בחצי כו' עכ"ל כצ"ל ור"ל דאין הדין נותן שיעזבנו בחצי ימיו דאינו משמט כלישנא בתרא דפ"ק דמכות ולשון מקרא הוא בס' ירמיה וק"ל:

תד"ה ואין הבכור

בד"ה ואין הבכור כו' ואפילו למ"ד כו' מלוה לא הוי ראוי כו' עכ"ל ק"ק ומאי קושיא דמשמע התם דאפי' למ"ד מלוה לא הוי ראוי היינו מלוה בשטר אבל מלוה בע"פ מודה דהוי ראוי ויש ליישב דשושבינות אף על גב דע"פ הוא מ"מ דומה למלוה בשטר כיון דנגבית בב"ד בעונתה ואין נאמן עליה לומר פרעתי ודו"ק:

תד"ה עשה עמו

בד"ה עשה עמו כו' וריב"ם פי' דגרסינן איפכא עשה כו' כצ"ל:

דף קמו.

סוגיא דסבלונות חלק א' רשב"ם ד"ה בעי רבא

[דף קמו עמוד א] בפרשב"ם בד"ה בעי רבא כו' אם לא בלו כו' שאין עשויין ליבלות מי הדרי עמהן כו' עכ"ל ר"ל דבכה"ג אם יחזרו העשויין ליבלות עם שאינן עשויין ליבלות נמי קמבעיא ליה מדפשיט ליה מההיא דר' אחא שר הבירה דמשמע דאיירי שהיו שם עשויין ליבלות ואין עשויין ליבלות ודו"ק:

(1) הקדמה

(א) סבלונות דורנות הן מחתן לכלה

(ב) משנה דנה באלו סבלונות נגבין ע"י חתן או יורשיו במקרה דמת חתן או דמתה כלה או דגירש חתן לכלה

(2) משנה

(א) רישא כמבואר ברשב"ם

(i) אכל סעודת חתן בבית חמיו – סבלונות העשויין לבלות אין נגבין אבל סבלונות שאין עשויין לבלות נגבין

(ii) לא אכל סעודת חתן – אפילו סבלונות העשויין לבלות נגבין

1	אכל	עשויין לבלות	אין נגבין
2	אכל		אין עשויין לבלות
3	לא אכל	אפילו עשויין לבלות	אין עשויין לבלות

(ב) סיפא

(i) "סבלונות מרובין שתחזיר לבית בעלה – נגבין"

(ii) "סבלונות מועטין שתשתמש בהן בבית אביה – אין נגבין"

(3) רשב"ם

(א) "מרובין שתחזיר לבית בעלה" משמעו סבלונות שפירש חתן שנותנן לה כדי שיבאו עמה לבית בעלה

(ב) "מועטין שתשתמש בבית אביה" משמעו סבלונות שפירש חתן שנותנן לה כדי שתשתמש בבית אביה

(4) המשך רשב"ם

(א) בפירש לבית אביה אין נגבין אפילו אם לא אכל שם סעודת חתן ורישא דמשנה בסתם איירי ולא בפירש

1	אכל	עשויין לבלות	סתם ולא פירש לבית אביה	אין נגבין
2	אכל	אין עשויין לבלות	סתם ולא פירש לבית אביה	נגבין
3	לא אכל	אפילו עשויין לבלות	סתם ולא פירש לבית אביה	נגבין
4	לא אכל		מועטין שפירש לבית אביה	אין נגבין

(5) ברייתא דר' אחא כמבואר ברשב"ם

(א) בעובדא דאכל וסתם ולא פירש דנו כבטבלא אשר סבלונות העשויין לבלות אין נגבין כבשורה 1 – ואשר סבלונות שאין עשויין לבלות נגבין כבשורה 2

(6) גמרא

(א) הקדמה – ביותר מסתבר אשר סבלונות שאינן בעין (מחמת דבלו) אין נגבין – וביותר מסתבר אשר סבלונות בעין (דלא בלו) נגבין

(ב) בעי רבא

(i) באופן דרישא אשר אכל סעודת חתן ולא פירש לבית אביה

(ii) סבלונות העשויין לבלות אבל אכתי לא בלו והרי הן בעין – מהו – האם דין שלהן כסבלונות העשויין לבלות ובלו דאין נגבין כבשורה 1 – או דדין שלהן כסבלונות שאין עשויין לבלות ונגבין כבשורה 2

(7) רשב"ם כמבואר במהרש"א

(א) איבעיא דרבא קאי בדרך "אם תימצי לומר" גם באופן חתן ששלח בין סבלונות העשויין לבלות ולא בלו בין סבלונות שאין עשויין לבלות – ומבעי ליה דאם תימצי לומר אשר עשויין לבלות ולא בלו אין נגבין כשהן לעצמן האם אין נגבין אפילו היכא דאיכא נמי אין עשויין לבלות דנגבין

(8) גמרא

(א) קשיא

(i) תיפשוט לאיבעיא מברייתא דר' אחא דבעובדא דהתם נמי היו בין סבלונות העשוין לבלות וסבלונות שאין עשוין לבלות – וחילקו התם דיקא בין עשוין לבלות דנגבין לשאין עשוין לבלות דאין נגבין – ולא חילקו בין עשוין לבלות ובלו לעשוין לבלות ולא בלו ומסתבר דתרוייהו אין נגבין

סוגיא דסבלונות חלק ב' רשב"ם ד"ה תא שמע

בד"ה תא שמע סבלונות כו' ה"מ לתרוצי כשאין עשוין ליבלות או בעשוין ליבלות ובלו כו' עכ"ל מלת ובלו קאי נמי על אין עשוין ליבלות וכיון דהך סיפא בפירוש קמיירי כפרשב"ם במתניתין דין אין עשוין ליבלות ועשוין ליבלות שוין בו דבמועטים שפירש כדי שתשתמש בהן בבית אביה אפי' בלא אכילת חתן שם וגם אין עשוין ליבלות אין נגבין ומיהו לא עדיף דין מועטין בסיפא מדין עשוין ליבלות ואכל חתן שם דברישא אלא דדינם שוה והשתא שפיר פשיט מדין מועטין שפירש ובלא אכילת חתן אעשוי ליבלות דברישא באכילת חתן וגם התוס' דלא נקטו בדברי רשב"ם רק בלו ניחא דקאי אעשוי ליבלות ואין עשוי ליבלות ושייך שפיר לומר בלו אף באין עשוי ליבלות ע"י תשמיש וכגון דאבדו או נגנבו או נשרפו כמו שמפורש לקמן בדברי התוס' ותו לא מידי מכל מה שהקשה מהרש"ל ואין להאריך:

1	אכל	עשוין לבלות	סתם ולא פירש לבית אביה	אין נגבין
2	אכל	אין עשוין לבלות	סתם ולא פירש לבית אביה	נגבין
3	לא אכל	אפילו עשוין לבלות	סתם ולא פירש לבית אביה	נגבין
4	לא אכל		מועטין שפירש לבית אביה	אין נגבין

(1) המשך דגמרא

(א) קשיא כמבואר ברשב"ם ואשר מהרש"א מנמק אותה להלן

(i) תיפשוט לאיבעיא מסיפא דמשנה דקתני בשורה 4 דבפירש לבית אביה אין נגבין

(ב) תירוץ דגמרא אינה מענייננו

(2) רשב"ם

הוה מצי לתרוצי כשאין עשוין לבלות או כשעשוין לבלות ובלו

(3) מהרש"א – ביאור דגמרא להבנת רשב"ם

(א) ביותר מסתבר למימר אשר סבלונות שעשוין לבלות אין נגבין מלמימר אשר סבלונות שעשוין לבלות אין נגבין

(ב) ביותר מסתבר למימר אשר סבלונות שעשוין לבלות ובלו אין נגבין מלמימר אשר סבלונות שעשוין לבלות ולא בלו אין נגבין

(ג) ביותר מסתבר למימר אשר סבלונות שאין עשוין לבלות ובלו אין נגבין מלמימר אשר סבלונות שאין עשוין לבלות ולא בלו אין נגבין – להלן נבאר אופן אשר אין עשוין לבלות יכולין לבלות

- (ד) נמצא דרבנותא ביותר למימר אשר סבלונות שאין עשוין לבלות ולא בלו אין נגבין מלמימר אשר סבלונות שאין עשוין לבלות ובלו אין נגבין
- (ה) נוקטין בגמרא אשר פירש לבית אביה בשורה 4 בסיפא גורם אלים הוא שלא למיגבי ביחס לאכל שם סעודת חתן בשורה 1 ברישא שהוא גורם קליש שלא למיגבי
- (ו) ולכן נוקטין דכיון ברישא בשורה 1 כשאכל (שהוא גורם קליש) סבלונות שעשוין לבלות אין נגבין – מובן אשר בסיפא בשורה 4 בפירש לבית אביה (שהוא גורם אלים) אשמועינן רבותא אשר שאין עשוין לבלות אין נגבין בכל ענין – בין סבלונות בעין דלא בלו בין שאינן בעין דבלו

1	אכל	עשוין לבלות	סתם ולא פירש לבית אביה	אין נגבין
2	אכל	אין עשוין לבלות	סתם ולא פירש לבית אביה	נגבין
3	לא אכל	אפילו עשוין לבלות	סתם ולא פירש לבית אביה	נגבין
4	אפילו לא אכל	אפילו שאין עשוין לבלות בין בעין כשלא בלו בין שלא בעין (כשבלו)	מועטין שפירש לבית אביה	אין נגבין

- (ז) וכיון דבשורה 4 אין עשוין לבלות אין נגבין אפילו כשבלו מכל שכן אשר עשוין לבלות אין נגבין אפילו כשבלו
- (ח) וכיון דפירש לבית אביה אלים לגבי אין נגבין ביחס לאכל שם סעודת חתן – נוקטין אשר דין אין נגבין בסיפא בשורה 4 (בפירוש ולא אכל ולא גובין סבלונות בין שעשוין לבלות בין שאין עשוין לבלות) רבותא היא באותה דרגא דרבנותא של דין אין נגבין ברישא בשורה 1 (בסתם ואכל ודיקא סבלונות שעשוין לבלות אין נגבין)
- (ט) ולכן מקשי בגמרא דתיפשוט אשר כמו דבשורה 4 לגבי כל סבלונות אין מחלקין בין בלו ללא בלו וכולן אין נגבין – כמו כן בשורה 1 לגבי סבלונות שעשוין לבלות לא מחלקין בין בלו ללא בלו ודתרוייהו אין נגבין
- (4) מהרש"א – ביאור לשון "הוה מצי לתרוצי" דרשב"ם
- (א) בשיעור דברי רשב"ם איצטריך להוסיף "ובלו" כדלהלן: "ומיהו הוה מצי לתרוצי כשאין עשוין לבלות **ובלו** או כשעשוין לבלות ובלו"
- (ב) וכוונתו דהוה מצי לתרוצי דמהיכי תיתי אשר רבותא דסיפא בשורה 4 היינו דשאין עשוין לבלות בכל ענין אין נגבין שהוא חידוש גדול – הרי מצינו למימר דרבנותא דסיפא אינו גדול כל כך אלא דאשמועינן אשר סבלונות שאין עשוין לבלות אין נגבין דיקא כשהן בעין ולא בלו ומכל שכן שאין נגבין בעשוין לבלות כשהן בעין ולא בלו – אבל סבלונות שאינן בלו נגבין בין בשעשוין לבלות בין בשאין עשוין לבלות – ונמצא דאכן בסיפא דין סבלונות העשוין לבלות ובלו אינו דומה לדין סבלונות העשוין לבלות ולא בלו – וכיון דמצינו לנמק לסיפא ככה לית למיפשט כלום לשורה 1 ברישא
- (ג) תוספות ד"ה תרגמה רבא מייתי להאי "הוי מצי לתרוצי" בלשון "דהוה מצי לתרוצי דבלו איירי" – ואכן מכווני תוספות למימר בשם רשב"ם דבלו איירי בין בעשוין לבלות בין באין עשוין לבלות
- (ד) שאלה
- (i) מה ענינו של "בלו" לגבי שאין עשוין לבלות
- (ה) תשובה

(i) חשיבי כבלו אם נאבדו או נגנבו או נשרפו כמפורש בתוספות

(5) המשך מהרש"א

(א) לפי מהלך זה מתיישב מאי דמקשי מהרש"ל דלא יתכן למיפשט דין שורה 1 דמיירי בסתם מן דין שורה 4 דמיירי בפירש לבית אביה

סוגיא דסבלונות חלק ג' תד"ה סבלונות

תוס' בד"ה סבלונות כו' אבל במרובין אפילו בבלו נמי נגבין עכ"ל כצ"ל ובספר גמרא של א"מ ז"ל נ"ב מרובין היינו אין עשוין ליבלות כלומר שמתקיימין לזמן מרובה ומועטין היינו שמתקיימין לזמן מועט עכ"ל והוא כשיטת הנ"י דבר המתקיים כגון כלי כסף וזהב מקרי מרובין ומאכל ומשתה שאינו מתקיים מקרי מועטין ע"ש ולפי זה דברי התוספות מפורשים כן דלא ניחא להו לומר דמרובין היינו שפירש כדי שיבואו עמה לבית בעלה וכן מועטין שפירש שתשתמש בהן בבית אביה כפרשב"ם ומש"ה קשיא להו דבברייתא דקתני עשוין ליבלות אין נגבין ומשמע אפי' מרובין כדקתני ק' קרנות של כדי יין כו' ובמתניתין תנן מרובין כו' הרי אלו נגבין סתמא משמע אפילו בעשוי ליבלות ותירצו דפירוש מרובין לאו היינו מרובין ממש אלא דאפילו כלי אחד של כסף כיון דאין עשוי ליבלות מרובין מקרי ופירוש מועטין דאפילו מאה קרנות של מאכל ומשתה כיון דעשוין ליבלות מקרי מועטין ובהני מועטין דמתניתין דהיינו עשוי ליבלות בעינן לקמן רצה לומר דאיבעיא לן לקמן מה דינן בלא בלו אבל אמרובין דמתניתין לא איבעיא לן דאפילו בבלו דהיינו דאי אבדו או נגנבו או נשרפו נמי נגבין כיון דאין עשוין ליבלות ע"י תשמיש בבית אביה והדברים ברורים למבין ומהרש"ל הגיה בדברי התוספות וכונתו לא ידענא ודו"ק:

(1) הקדמה – שיטה מסויימת בנימוקי יוסף אשר אף תוספות משתעי בה

(א) שלא כרשב"ם – אין למרובין ומועטין בסיפא שייכות למה דמפרש בעל

(ב) אלא סבלונות מרובין נגבין דמתקיימין לזמן מרובה כגון כלי כסף וכלי זהב ומסתבר שתביא אותן לבית בעלה וסבלונות מועטין אין נגבין דלא מתקיימין לזמן מרובה כגון מאכל ומשתה ולא מסתבר שתביא אותן לבית בעלה

(2) תוספות

(א) קשיא

(i) בברייתא דר' אחא קתני דאפילו ק' קרנות של יין אין נגבין מחמת דעשוין לבלות ולא איכפת לן דמרובין – והיינו דלא כמשנה דקתני דמרובין ומועטין תליא מילתא

(ב) תירוץ

(i) אלא צריכין למיזל בשיטה זו – דמרובין משמעו דאין עשוין לבלות ומועטין משמעו דעשוין לבלות

(3) המשך תוספות כמבואר במהרש"א

ובהני מועטין כלומר בעשוין לבלות – בעינן (כלומר) איבעיא לן (בשורה 1 כשאכל ולא פירש) מה דינן בלא בלו – אבל במרובין (כלומר בשאין עשוין לבלות) לא איבעיא לן (בשורה 1 כשאכל ולא פירש) דאפילו בבלו כגון שאבדו או שנגנבו או נשרפו פשיטא נמי נגבין כיון דאין עשוין לבלות על ידי תשמיש בבית אביה

ד"ה איבעיא להו

בד"ה איבעיא להו כו' אבל פחות מדינר לא וקא אמר כו' עכ"ל כצ"ל:

דף קמו:

סוגיא דתותרנית חלק א' תד"ה נכנס אחרי'

[דף קמו עמוד ב] בד"ה נכנס אחריה כו' ולפי זה לא היתה תותרנית כו' ור"ש פי' שנשאה כבר ונמצאת תותרנית כו' עכ"ל ר"ל לפירוש רבינו יעקב דבארוסה איירי שדקדק לומר שלא נכנס אחריה אלא לבודקה ולא לשום נישואין ע"כ דלאו תותרנית היתה ומש"ה אם היה נכנס עמה גם לשם נישואין היה יורשה אבל אם היתה תותרנית גם אם היה נכנס נמי לשם נישואין לא היתה נשואה לו ולא היה יורשה דלשם בדיקה ודאי נמי נכנס עמה וכיון דמצאה תותרנית ודאי דלא כנס אבל לפרשב"ם דנשואה היתה אדרבה ע"כ דנמצאת תותרנית דאל"כ הרי כשבדקה ולא מצאה תותרנית הרי נתפייס ולא היה דעתו עוד לגרשה וכיון שמתה אח"כ אמאי אינו יורשה וק"ל:

(1) הקדמה א'

(א) בעל יורש אשתו נשואה אבל אינו יורש אשתו ארוסה

(2) הקדמה ב' – רשב"ם

(א) בעל אינו יורש אשתו נשואה לאחר שנתן בה עיניו לגרשה

(3) גמרא

מעשה באדם אחד שאמרו לו שאשתו תותרנית היא נכנס אחרי' לחורבה לבודקה נפל עלה חורבה ומתה

אמרו חכמים מתה אינו יורשה [לגרסת רשב"ם הואיל ונכנס אחרי' לבודקה] [לגרסת רבינו תם – הואיל ולא נכנס אחרי' אלא לבודקה]

(4) שיטת רשב"ם כמבואר במהרש"א

(א) מדובר באשה נשואה ואף על פי כן לא ירשה בעל דכיון דנכנס אחרי' לבודקה נתן בה עיניו לגרשה – ומוכרח דמצאה תותרנית דאי לאו הכי נתפייס לפני שמתה ולא ה' דעתו עוד לגרשה

(5) שיטת רבינו יעקב [רבינו תם] כמבואר במהרש"א

(א) מדובר באשה ארוסה דמצאה בעל שאינה תותרנית ולא ירשה "הואיל ולא נכנס אחרי' אלא לבודקה" כלומר דלא כיוון גם כן לנושאה אם ימצא שאינה תותרנית

סוגיא דתותרנית חלק ב' תוספות בא"ד לר' יוחנן

בא"ד לר' יו"י כו' משעת נתינה ולר"ל משעת כתיבה ולמאי דמפרש ר"י התם אית ליה לר"ל כו' דאיכא בין כו' עכ"ל כצ"ל וע"ש דמיייתי התם מימרא דלר' יו"י משעת כתיבה ולר"ל משעת נתינה ומכח קושיא מפיד להו התם וקאמר לר' יו"י משעת נתינה ולר"ל משעת כתיבה והיינו דאיכא בין ר"ש לרבנן לר"ש משעת כתיבה ממש ולרבנן משעת כתיבה היינו משעת חתימה והלכה כרבנן וא"כ בין לר"י ובין לר"ל דאין מוציאין פירות משעת כתיבה אף על גב דדעתו לגרשה ומהרש"ל הגיה בדברי התוס' הרבה לאין צורך וק"ל:

(1) גיטין יז:

(א) הוה אמינא

(i) ר' יוחנן אית לי' דאין לבעל פירות משעת כתיבת הגט – ולכאורה היינו טעמא הואיל ונתן בה עיניו לגרשה

(ii) ריש לקיש אית לי' דאין לבעל פירות משעת נתינת הגט

(ב) מסקנא לאחר "איפוך" השיטות

(i) ר' יוחנן אית לי' דאין לבעל פירות משעת נתינה

(ii) ריש לקיש אית לי' דאין לבעל פירות משעת כתיבה אשר לר' שמעון משמעו משעת כתיבה ממש ולרבנן משעת חתימה והלכה כרבנן

(2) תוספות

(א) אליבא דהוה אמינא מסייע הך דר' יוחנן לרשב"ם דהולכין בתר נתן עיניו לגרשה

(ב) ברם למסקנא לית סייעתא לרשב"ם לא מר' יוחנן ולא מריש לקיש אליבא דרבנן

דף קמז.

רשב"ם ד"ה שנאמר והעברתם

[דף קמז עמוד א] בפרשב"ם בד"ה שנאמר והעברתם כו' ואית דמפרשי מדשני כו' ולא נהירא כו' דהא ונתתם נמי חשבינן מיותר כו' עכ"ל ויש לדקדק דהא מאן דדריש ליה מוהעברתם לא חשיב ונתתם מיותר וכדמסיק אורחא דקרא הוא וא"כ שפיר יש לקיים פירוש אית דמפרשי למסקנא וי"ל דמשמע ליה דכמו דלמאן דדריש ליה מונתתם היינו מיתורא ה"נ מאן דדריש ליה מוהעברתם היינו מיתורא דונתתם נמי לא איצטריך למכתב אלא דקאמר אילו הוה כתיב ונתתם לא הוה דריש מיניה יתורא כיון דאורחיה דקרא הוא וק"ל:

(1) הקדמה

איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו ואם אין לו בת ונתתם את נחלתו לאחיו

(2) גמרא

מנין למתנת שכיב מרע שהיא מן התורה – ר' זירא מדכתיב והעברתם – רב נחמן
דכתיב ונתתם דמיותר – ר' זירא ונתתם אינו מיותר דאורח' דקרא הוא

(3) רשב"ם

- (א) שיטה א' – ר' זירא על יתורא דוהעברתם סמיך בדומה לרב נחמן אשר על יתורא דונתתם סמיך
(ב) אית דמפרשי אשר ר' זירא קא סמיך אהא דשני קרא בדיבורי' דמצי למיכתב ונתתם – אבל שיטה זו
לא נהירא "דהא ונתתם נמי חשבינן מיותר"

(4) מהרש"א

(א) הקדמה

(i) לכאורה לא נהירא שיטת אית דמפרשי לרשב"ם מחמת דרשב"ם סובר דלא יתכן דר' זירא מבסס
לימודו אהא דהוי מצי למיכתב ונתתם במקום והעברתם – דהרי ונתתם גופי' מיותר הוה

(ב) קשיא

- (i) הרי קבענו אשר לר' זירא אין ונתתם מיותר דאורח' דקרא להשתמש בו הגם דלא צריכא –
ואמאי לא נהירא שיטת אית דמפרשי לרשב"ם

(ג) תירוגן

- (i) רשב"ם עדיף לי' לנמק אשר ר' זירא סמיך על הא דכתיב והעברתם במקום ללא למיכתב לא
והעברתם ולא ונתתם

תד"ה מנין למתנת שכיב מרע

תוס' בד"ה מנין למתנת ש"מ שהיא מן התורה כו' דהא רב נחמן גופיה אית
ליה לקמן דאינה כשל תורה כו' עכ"ל מיהו מלשון גירסת הספרים שלנו דקאמר
ורבא אמר רב נחמן מתנת ש"מ מזרבנן כו' משמע דקושטא הוא דרבא משמיה
דרב נחמן גופיה פליג אדלעיל אבל גירסת הרא"ש לקמן אמר רבא א"ר נחמן
כו' ואולי שכן היה ג"כ גירסת התוס' ותו לא מידי וק"ל:

דף קמז:

סוגיא דהמוכר שטר חוב חלק א' תד"ה המוכר

בסיוע דר' אליעזר מנחם פאלגער

[דף קמז עמוד ב] בד"ה המוכר שטר כו' ומשמע דוקא גבי בעל כו' אבל לגבי
אחריני לא תוכל למכור כו' עכ"ל בהדיא נמי אמרינן התם הכי דלגבי אחריני
לא תוכל למכור מה"ט פן תמחול לבעלה אלא דאיכא לאוקמא הך מלתא כמאן
דלא דאין דינא דגרמי ומש"ה הוצרכו להקשות מדיוקא דדוקא גבי בעל כו'
דהיא מוקמינן לה התם כר"מ דדאין דינא דגרמי וק"ל:

(1) הקדמה – מלוה המוכר שטר חוב ללוקח וחזר ומחלו ללוה מחול

(2) רשב"ם

- (א) לר' מאיר דדאין דינא דגרמי חייב מוכר לפצות ללוקח על הפסידו
- (3) תוספות – שיטת ר"י
- (א) אלו לוקח שילם 10 זוז לקנות שטר אשר בסוף יחייב ללוה לשלם 100 – לר' מאיר דדאין דינא דגרמי חייב מוכר לשלם ללוקח דיקא 10 ולא 100
- (4) בבא קמא פט:
- (א) ברייתא א'
- (i) האשה שחבלה באחרים פטורה דאין לה במה לשלם
- (ב) גמרא
- (i) נניח דאשה יש לה כתובה ל-100 זוז אשר ישולמו לה אלו נתארמלה או נתגרשה – והשתא דאכתי יושבת תחת בעלה יש לכתובה שויית טובת הנאה של 10 זוז
- (ii) קשיא
- (1) אמאי לא מחייבין לאשה למכור לכתובתה בעד הני 10 זוז ולשלם לניזק
- (iii) תירוץ
- (1) ב"ד אינן רוצין להפסיד ללוקח דנוקטין דתמחול אשה לבעלה על חיובו בכתובתה
- (ג) ברייתא ב'
- (i) היא שחבלה בבעלה לא הפסידה כתובתה
- (ד) גמרא
- (i) קשיא
- (1) אמאי לא מחייבין לה שתמכור לכתובתה לבעלה בעד 10 זוז – דהרי לא יפסיד אלו תמחול לחיובו בכתובתה
- (ii) תירוץ
- (1) ברייתא אליבא דר' מאיר אתיא דס"ל אסור לאדם שישהא את אשתו אפילו שעה אחת בלא כתובה
- (5) המשך תוספות כמבואר במהרש"א
- (א) קבענו בברייתא א' דלא מצריכין שתמכור אשה לכתובתה ללוקח שאינה בעלה משום דלוקח יפסיד לאח"כ כשתמחול כתובתה לטובת בעלה
- (ב) שאלה
- (i) שלא כשיטת ר"י היתה אשה חייבת אליבא דר' מאיר לשלם 100 ללוקח ולא הי' לוקח מפסיד כלום במחילתה
- (ii) שמא נימא דברייתא זו מסייעת לשיטת ר"י שיפסיד לוקח מחמת דאשה לא תתחייב לשלם לוקח אלא 10
- (ג) תשובה
- (i) אין זו סייעתא דיכול להיות דברייתא א' לאו בשיטת ר' מאיר אזלא דדאין דינא דגרמי

(ii) ברם ברייתא ב' דמשתעי כשחבלה בבעלה אכן סייעתא היא לשיטת ר"י – דהרי קבענו דברייתא זו לשיטת ר' מאיר נאמרה דס"ל אסור לו לאדם וכו' – ומשמע מברייתא ב' דבלוקח שאינו בעלה אכן חוששין לפסידא דלקוחות ע"י מחילתה

סוגיא דהמוכר שטר חוב חלק ב' בא"ד ואם תאמר

בא"ד וא"ת מ"מ הפסדתם הרבה שהרי גרושה היתה כו' עכ"ל כ"ה בכל נוסחות שלפנינו גם בתוס' ישנים ומהרש"ל מחק ואם תאמר מלשון התוס' והגיה ומכל מקום כו' בוי"ו והוא מוסב אדלעיל ולא ידענא מהיכא פסיקא דלא נאמר כן לקושייתם וא"ת כו' שצריכה להחזיר כל ההפסד שהיה להם עכשיו כשהיתה גרושה מדין דינא דגרמי דכ"כ גרמו להפסיד ללקוחות אף על גב שלא נתנו בה רק מועט דהיינו טובת הנאה אם תתגרש או שתמות קודם לבעלה ובהך דמוכר שט"ח לחבירו וחזר ומחלו שאין צריך להחזיר ללוקח אלא מה שנתן בו היינו נמי משום דכך הוא שוה החוב עכשיו למכרו בשלא נגבה עדיין והלוקח יגבנו וכן לקמן בגרושה שהפסידה הלקוחות הרבה שכך נתנו לה כמו ששוה עכשיו למכור ובההיא דהחובל כיון דמחלה לבעלה קודם שנתגרשה אז נתחייבה מדינא דגרמי ולא תחייב לשלם (לו) {להן} רק מה שנתנו לה אף אם נתגרשה אח"כ דהא בשעה שמחלה לא היה שוה רק כפי מה שנתנו לה והשתא מכח קושית וא"ת מ"מ כו' הוצרכו לומר תירוץ אחר ואומר ר"י דשמא קטנה כו' דהשתא אין ראייה מכאן (לעיל) אדלעיל וק"ל:

(1) הקדמה א'

- (א) עד כה עסקנו במקרה דבזמן מחילה אכתי לא שוה שטר אלא 10 זוז
- (ב) שאלה – האיך ידון ר"י אליבא דר' מאיר במקרה דבזמן מחילה כבר עלה שטר בשוויו ל-100 זוז
- (ג) תשובת מהרש"ל – מוכר אינו משלם ללוקח כי אם 10 זוז ששילם לוקח למוכר
- (ד) תשובת מהרש"א – הגם דלא שילם אלא 10 משלם 100 לפי הפסידו בשעת מחילה כששוה 100 – וכל שכן דמוכר משלם 100 אלו שילמו לקוחות 100 ובשעת מחילה אכתי שוה 100 – כגון כתובה שמכרה אשה ללקוחות לאחר דנתגרשה

(2) סוגיא בכתובות הובאת בתוספות:

- (א) קריבתי דרב נחמן זבנה לכתובתה ללקוחות בעד 10 זוז ולאח"כ נתגרשה ומתה ועלה שוויות כתובתה ל-100 – ברת ירשה נכסי אמה
- (ב) רב נחמן – כיון דאמה היתה יכולה למחול לכתובתה לטובת בעלה – ברת ירשה להאי זכותא ומציא למחול לכתובתה לטובת אביה
- (3) מהרש"ל ומהרש"א קמיפלגי בהמשך תוספות בביאור סוגיא דכתובות
- (4) המשך תוספות לשיטת מהרש"ל אשר לר' מאיר אליבא דר"י משלם המוחל ללוקח דיקא 10 ששילם לוקח ולא מעלה ולא מוריד הא דבשעת מחילה כבר שוה שטר 100

(א) הכי גרסינן בתוספות:

- (i) "ומכל מקום הפסדתם הרבה שהרי גרושה היתה" כלומר הגם דמדינא דגרמי חייב ברת לפצות ללקוחות מכל מקום מפסידין לשיטת ר"י דלא צריכה לשלם כי אם 10 אע"ג דבשעת מחילה כבר שווה 100 – ולכאורה דיקא לשיטת ר"י מובן הא דתרויח בת במחילתה
- (ii) ברם "ואומר רבי"
- (1) דשמעתא זו אינה סייעתא לר"י מחמת דבקושטא תרויח בת במחילתה אף אלו שלא כר"י הוה ס"ל ר' מאיר אשר המוחל חייב לשלם 100 ללוקח בכל ענין – אפילו היכא דעדיין לא עלה שוויו של שטר ל-100 בשעת מחילה
- (2) דשאני עובדא זו אשר ברת קטנה היתה ולא מצי לוקח לגבות ממנה כלום
- (ב) שים לב דמ"מ שמעתא זו אינה קושיא לשיטת ר"י דיכול להיות דר"י צודק בשיטתו ולא צריכין למיסמך על הא דאין גובין מקטנה
- (5) המשך תוספות לשיטת מהרש"א אשר לר' מאיר אליבא דר"י משלם המוחל ללוקח 100 בשטר שבשעת מחילה שוה 100
- (א) הכי גרסינן בתוספות: "ואם תאמר מכל מקום הפסדתם הרבה שהרי גרושה היתה"
- (ב) כלומר דמקשין לשיטת ר"י דמאחר דלשיטת מהרש"א תתחייב לשלם ללוקח 100 כנגד שוויו של כתובה עכשיו מה תרויח במחילתה – ומתריצין דבנידון דידן קטנה היתה ולא היו יכולין לגבות ממנה כלום
- (6) המשך מהרש"א
- (א) קשיא לשיטת מהרש"א
- (i) הרי בהך בחלק א' לעיל דהמוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו אומר ר"י דלא משלם אלא 10
- (ב) תירוץ
- (i) שאני התם משום דכך שווה השטר עכשיו לפני שגובה בו לוקח
- (7) המשך מהרש"א
- (א) גמרא וקושית תוספות דנייתי לה להלן בחלק ג' ובחלק ד' ביותר פרטים – עיין שם
- (i) גמרא בבבא מציעא – מצא שובר לכתובה בזמן שהאשה מודה יחזיר לבעל
- (1) קשיא
- (א) ניחוש שמא כתבו בניסן – ובסיון זבנתה לכתובה בטובת הנאה בעד 10 זוז ולא נתגרשה עד תשרי ואז נתנה לשובר לבעלה שלא כדין
- (ב) נמצא דאם עכשיו נותנין ב"ד לשובר לבעל נותנין לאשה יכולת למימר דכתובה כבר שולמה לפני שקנו לקוחות לכתובה וע"י זה אתיא "למיטרף ללקוחות" כלומר להפסיד ללקוחות שלא כדין
- (2) תירוץ רבא
- (א) אף אלו זבנה כתובתה ללקוחות בסיון לא תפסיד להם כלום בטענתה שכתובה שולמה מכבר דהרי יכולה היא למחול לכתובה ולבטל זכות לקוחות אף בלי נתינת שובר
- (ii) תוספות
- (1) קשיא אפילו לשיטת ר"י

(א) ליחוש דדלמא מכרה לכתובתה ללקוחות לאחר שנתגרשה ודלקוחות שלמו 100 – ולכן במחילה תתחייב לשלם 100 אפילו לשיטת ר"י – ונמצא דבהפקת שובר טורפת היא מלקוחות שלא כדין דהרי מצד אותו הפסד לא מציא מחול לכתובתה

(ב) ומובן דתוספות אזלי בשיטה דקבענו לעיל אשר כל שכן דלר' מאיר בשיטת ר"י דמשלם 100 ללקוחות דשילמו 100 ובשעת מחילה נמי שווה 100

(8) המשך מהרש"א

(א) קשיא

(i) הרי בהך בחלק א' לעיל באשה שחבלה נקטינן אשר אליבא דר"י במחילתה לא תתחייב לשלם אלא 10

(ב) תירוץ

(i) חוששין שמא תמחול כתובתה לבעלה קודם שנתגרשה ודלכן לא תתחייב לשלם להן רק 10 ששילמו לה בעד טובת הנאה דכתובתה ולכן לא מעלה ומוריד אשר לאחר מחילתה נתגרשה

סוגיא דהמוכר שטר חוב חלק ג' בא"ד ומיהו קשה לי

בא"ד ומיהו קשה לי מכל מקום יטרוף לקוחות שלא כדין שהרי יחזרו עליה ממה שנתנו בה לכל הפחות ואומר ר"י דבדבר מועט כזה כו' עכ"ל צריך לומר דודאי גם אם השובר ניתן בניסן היא צריכה להחזיר ללקוחות מה שנתנו לה אלא שאנו אומרים שעשתה קנוניא עם בעלה אבל למחול לבעלה בחנם לא תעשה כיון דלכל הפחות יחזרו עליה מה שנתנו לה אבל ק"ק דאם כן כיון דלא אמרינן במחילה שעשתה קנוניא עם בעלה תקשי להו נמי לעיל בההיא דהחובל למה תמחול לבעלה בחנם כיון שצריכה להחזיר לכל הפחות ללקוחות מה שנתנו לה גם בדברי הרא"ש בפ"ק דמציעא משמע דשייך במחילה קנוניא ודו"ק:

(1) הקדמה – בבא מציעא יט:

(א) מצא שובר לכתובה – בזמן שהאשה מודה יחזיר לבעל

(ב) קשיא

(i) ניחוש שמא כתבו בניסן – ובסיון זבנתה לכתובה בטובת הנאה בעד 10 זוז ולא נתגרשה עד תשרי וקיבלה לכתובתה מן בעלה ואז שלא כדין נתנה לבעלה אותו שובר שכתבו בניסן

(ii) נמצא דאם עכשיו נותנין ב"ד לשובר לבעל נותנין לאשה יכולת למימר דכתובה כבר שולמה לפני שקנו לקוחות לכתובה וע"י זה אתיא "למיטרף ללקוחות" כלומר להפסיד ללקוחות שלא כדין

(ג) תירוץ רבא

(i) אף אלו זבנה לכתובתה ללקוחות בסיון לא תפסיד להם כלום בטענתה שכתובה שולמה מכבר דהרי יכולה היא למחול לכתובה ולבטל זכות לקוחות אף בלי נתינת שובר

(2) המשך תוספות

(א) ננקוט דההיא סוגיא אתיא אפילו לר' מאיר דדאין דינא דגרמי

(i) עכשיו אלו שלא כשיטת ר"י היתה חייבת לשלם 100 בעד מחילתה – לא מצינו למימר דהיתה בידה למחול לכתובתה בלא הפסד – ונמצא אשר בחזרת שובר לבעל מציא למיטרף מלקוחות מה שאין בידה לעשות במחילה

(ii) ולכן מוכרח דשיטת ר"י צודק דאינה משלמת 100 מחמת מחילתה

(iii) שים לב אשר הוכחה זו יש לה מקום בין לשיטת מהרש"ל בין לשיטת מהרש"א – כיון דנקודת הסוגיא היינו דהיתה יכולה למחול לכתובתה עוד לפני שנתגרשה בזמן שלא שוה כתובתה אלא 10 בעד טובת הנאה

(ב) קשיא

(i) אף לשיטת ר"י תיקשי דהאיך אמרת דמציא מחול – הרי אם תמחול תחייב מיהת לשלם 10 ומפסידה – ועכשיו דמפקת להאי שובר לא תתחייב לשלם כלום

(ג) תירוץ

(i) לדבר מועט כזה – כלומר ל-10 זוז – אין לחוש להפריך תירוצו דרבא

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אף אשה שמכרה בעד 10 זוז לכתובה שכבר שולמה בוודאי חייבת לשלם 10 זוזי ללקוחות בעד הפסד דלהן – ותיקשי דאמאי נוקטין תוספות בקושייתן דבעד מחילתה תתחייב לשלם 10 ובעד הפקת שובר לא תתחייב לשלם 10

(ב) תירוץ

(i) חוששין אשר אשה תרויח בהפקת שובר שתעשה קנוניא עם בעלה – על ידי שתתן לבעלה שובר אשר על ידו ייפטר בעלה מלשלם 100 – ויתן לה בעלה 10 שלא תפסיד 10 שחייבת לשלם ללקוחות בעד הפקת שובר ועוד יתן לה 5 בעד רווח שלה – ויישאר בעל עצמו ברווח של 85

(ii) משא"כ אם תמחול לכתובתה תפסיד 10 זוזין דנוקטין דלמחילה אינה עושה קנוניא עם בעלה

(ג) קשיא

(i) מוכרח דאף למחילה חיישינן לקנוניא – דאי לאו הכי לעיל לגבי היא שחבלה באחרים אמאי חיישינן דכדי להרויח 100 לבעלה תתחייב עצמה לשלם 10

(ii) ועוד דברא"ש בבבא מציעא נמי משמע דחיישינן לקנוניא אף במחילה

סוגיא דהמוכר שטר חוב חלק ד' בא"ד ואם תאמר

בא"ד וא"ת מאי האי כו' ניהוש דלמא כתבה ליתן בניסן כו' והלכה והכניסותה לבעלה שאז כו' עכ"ל פי' לבעלה שני וע"כ בגרושה שנשאה בעל שני בין ניסן לתשרי והכניסותה לו כתובתה מבעלה הראשון ולפי מה שפירשו בפ"ק דב"מ דבגרושה ליכא למיחש הכי כמ"ש התוספות לעיל אין מקום לקושייתם הכא אבל קושייתם לפי מה שכתבו לעיל דבגרושה נמי איכא למיחש הכי אלא דמוקמינן להך ברייתא כמאן דלא דאין דינא דגרמי ולפי זה הקשו הכא שפיר אכתי מגרושה ושמא הכניסותה כתובתה לבעל שני ודו"ק:

(1) הקדמה א' – ניהדר לשקלא וטריא דמצא שובר בבבא מציעא יט:

(א) מצא שובר לכתובה בזמן שהאשה מודה יחזיר לבעל

(ב) קשיא

(i) ניחוש שמא כתבו בניסן – ובסיון זבנתה לכתובה בטובת הנאה בעד 10 זוז ולא נתגרשה אלא עד תשרי ואז נתנה לשובר לבעלה שלא כדין

(ii) נמצא דאם עכשיו נותנין ב"ד לשובר לבעל נותנין לאשה את היכולת למימר דכתובה כבר שולמה לפני שקנו ללקוחות לכתובה וע"י זה אתיא להפסיד ללקוחות שלא כדין (למיטרף ללקוחות)

(ג) תירוץ של רבא

(i) אף אלו זבנה כתובתה ללקוחות בסיון לא תפסיד להם כלום בטענתה שכתובה שולמה לפני שקנו ללקוחות לכתובה דהרי יכולה היא למחול לכתובתה ולבטל זכות לקוחות אף בלי נתינת שובר

(2) הקדמה ב'

(א) ניהדר לתוספות דמייתנין לה לעיל

(i) ננקוט דהיא סוגיא אתיא אפילו לר' מאיר דדאין דינא דגרמי

(1) עכשיו אלו שלא כשיטת ר"י היתה חייבת לשלם 100 בעד מחילתה – לא מצינו למימר דהיתה בידה למחול לכתובתה בלא הפסד – ונמצא אשר בחזרת שובר לבעל מציא למיטרף מלקוחות מה שאין בידה לעשות במחילה

(2) ולכן מוכרח דשיטת ר"י צודק דאינה משלמת 100 מחמת מחילתה

(3) המשך תוספות

(א) קשיא אפילו לשיטת ר"י

(i) ליחוש דדלמא כבר נתגרשה בסיון ודלקוחות שלמו 100 – ולכן במחילה תתחייב לשלם 100 – ונמצא דבהפקת שובר טורפת היא מלקוחות שלא כדין דהרי מצד אותו הפסד לא מציא מחול לכתובתה

(ב) תירוץ תוספות דידן

(i) יכול להיות דסוגיא בבבא מציעא לא ס"ל כר' מאיר דדאין דינא דגרמי – ולכן לא תשלם כלום במחילתה – ואכן נמצא אשר סוגיא זו לא מסייעת לשיטת ר"י

(ii) תירוץ תוספות בבבא מציעא

(1) לא חיישינן דמכרה לכתובתה בעד 100 לאחר שנתגרשה בסיון – דאי הכי היא חייבת היא עצמה לשלם 100 ללקוחות כשמפקת לשובר

(2) וליכא למיחש לקנוניא דבעלה יפצה לה דהרי לפצותה יצטרך בעלה לשלם לה לכל הפחות 100 ולא ירויח כלום – ולא זו בלבד אלא יפסיד מה שיצטרך לשלם לאשה כדי שתכנס לקנוניא

(ג) המשך תוספות כמבואר במהרש"א

(i) קשיא

(1) בהך דמצא שובר ליחוש דלא מציא אשה למחול לכתובתה משום דלפני שמכרה כתובתה ללקוחות כבר נתגרשה ונשאת לבעל שני – ומחמת זכות בעל שני בכתובתה מן בעל ראשון דידה לא מציא מחול

(4) מהרש"א

דף קמח.

סוגיא דנתן דקל חלק א' רשב"ם ד"ה איבעיא להו

[דף קמח עמוד א] בפרשב"ם בד"ה איבעיא להו כו' אם נתן דקל לאדם אחד ונמלך וחזר ונתן כו' עכ"ל דבלא נמלך משמע ליה דפשיטא דלא שייר לעצמו מקום פירי כדלקמן גבי בית לאחד ודיוטא לאחד דלא שייר נמי לעצמו כלום ולא מיבעיא ליה התם אלא אם שייר מקום לבעל הדיוטא מיהו הכא לא ניחא ליה לפרושי דמיבעיא ליה אם שייר מקום לבעל הפירי דודאי עיקר המתנה לבעל דקל ואם כשנתן הדקל לא שייר לעצמו לבעל פירות נמי לא שייר ולהכי מפרש ליה בנמלך מיבעיא ליה אם שייר לעצמו מקום פירי כשנתן לזה הדקל אם כן שוב אחר כך כשנתן הפירות לאחר נמי שייר לעצמו מקום פירי ואם עמד אינו חוזר וה"מ לפרושי נמי הכא דלענין כשייבש האילן דיקוץ ענפיו מבעיא ליה כמו שמפרש לה לקמן גבי שייר לעצמו מהו אלא דניחא ליה הכא לפרושי טפי דאמתני' קאי בשכיב מרע ששייר כל שהוא אי הוה מתנתו מתנה אם עמד או לא משא"כ לקמן גבי שייר לעצמו דע"כ ליכא לפרושי לענין אם עמד חוזר דהא עכ"פ שייר הפירות לעצמו ולכך פי' לענין ענפים ויש לדקדק דכיון דבנמלך מבעיא ליה א"כ את"ל דלא שייר לעצמו מקום פירות מאי קא מיבעיא ליה שוב בשייר לעצמו פירות אם שייר מקום פירי דהא בנמלך נמי היה משייר לעצמו הפירות מעיקרא ואפ"ה קאמר באת"ל דלא שייר לעצמו מקום פירי ולפי גירסת דחוץ מפירותיו ניחא דמשום לישנא יתירא קמבעיא ליה מיהו לפי זה ה"מ למיבעיא מעיקרא בנתן דקל לאחד ושייר לעצמו פירות ואת"ל דלא שייר מקום פירי חוץ מפירותיו מהו ודו"ק:

(1) הקדמה א'

א) שכיב מרע שכתב לנכסיו ולא שייר – אם עמד חוזר

ב) שכיב מרע שכתב לנכסיו ושייר – אם עמד אינו חוזר

(2) הקדמה ב' – "נמלך"

א) שכיב מרע שנתן מקצת נכסיו לראשון ושייר ונמלך והדר נתן נכסיו הנשארים לשני בלא שיוור – חשיב כשייר לגבי ראשון דהרי כשראשון קיבל מתנתו אכתי לא נתן שכיב מרע מתנתו לשני – אבל חשיב כלא שייר לגבי שני – ולכן אם עמד שכיב מרע אינו חוזר מראשון אבל חוזר משני

(3) הקדמה ג' – "לא נמלך"

א) שכיב מרע שנתן נכסיו לראשון ושני זה אחר זה ולא נמלך בינתים ולא שייר לעצמו כלום – חשיב כאלו לא שייר בין לגבי ראשון בין לגבי שני – ולכן אם עמד חוזר בין לראשון בין לשני

(4) הקדמה ד'

- (א) מי בבת אחת מכר בית לראשון ודיוטא לשני – מיבעיא להו בגמרא אלו מכר מקום הוצאת זיזין למי שקנה לבית או למי שקנה לדיוטא – אבל נוקטין בפשיטות דמוכר לא שייר מקום הוצאת זיזין לעצמו
- (5) גמרא – ב' איבעיות
- (א) לשון איבעיא א' – דקל לאחד ופירותיו לאחר מהו מי שייר מקום פירי או לא
- (ב) לשון איבעיא ב' – אם תימצי לומר לאחר לא הוי שיור חוץ מפירותיו מהו
- (6) רשב"ם על איבעיא א' כמבואר במהרש"א
- (א) מדובר בשכיב מרע דנתן דקל לאחד ולכתחלה כיוון שכיב מרע לשייר פירי לעצמו ושוב נמלך ונתן פירי לשני
- (ב) ומיבעיא להו איזו צד צודק: – צד א' דשייר נותן לעצמו מקום פירי כשנתן דקל לראשון – או צד ב' דלא שייר נותן לעצמו מקום פירי
- (7) מהרש"א
- (א) להלן נבאר אשר מתנת דקל עיקר ביחס למתנת פירות – ולכן אלו צודק צד א' אשר נותן שייר לעצמו מקום פירי כשנתן הדקל מבואר בפשיטות אשר גם כן שייר לעצמו מקום פירי לאחר כך כשנתן פירות לשני
- (ב) נמצא אשר לצד א' אם עמד אינו חוזר בין לראשון בין לשני דהרי שייר לעצמו מקום פירי לגבי תרוייהו – ולצד ב' דנתן מקום פירי לראשון כשנתן לו הדקל אינו חוזר מראשון דהרי שייר פירות אבל חוזר משני
- (8) המשך מהרש"א
- (א) קשיא
- (i) אמאי לא מוקי רשב"ם לאיבעיא א' באופן דנתן דקל לראשון ופירות לשני בבת אחת ולא נמלך בינתיים
- (ב) תירוץ
- (i) אותו אופן דומה לבית לאחד ודיוטא לשני דקבענו דפשיטא דלא שייר נותן לעצמו מקום הוצאת זיזין וא"כ לדיננו ג"כ בפשיטות נקטינן דשכיב מרע לא שייר לעצמו מקום פירי
- (ג) קשיא
- (i) השתא דאמרת אשר נידון דידן דומה להך דבית ודיוטא – הרי התם בלא נמלך מיבעי לן איזהו מראשון או שני זכה במקום הוצאת זיזין – ודלמא גם כן בסוגיא דידן איבעיא לן אלו ראשון קני למקום פירי או שני קני למקום פירי
- (ד) תירוץ
- (i) דקל מיקרי עיקר לגבי פירי ולהכי פשיטא דאם כשנתן הדקל שייר נותן לעצמו מקום פירי פשיטא דשייר לעצמו מקום פירי לאח"כ כשנתן פירי לשני
- (9) המשך מהרש"א
- (א) הקדמה
- (i) ניהדר ללישנא דאיבעיא ב': "אם תימצי לומר דלאחר לא הוי שיור חוץ מפירותיו מהו"
- (ii) לשיטת רשב"ם מובן דמשמעו היינו דאם תימצי לומר אשר צד ב' דאיבעיא א' צודק דבאופן נמלך לא שייר נותן לעצמו מקום פירי אלא נתנו לבעל הדקל ולאח"כ נמלך ונתן פירות לשני –

אז תיבעי לך איבעיא ב' חוץ מפירותיו (דלא נתן אלא דקל ושייר פירות לעצמו ולא ה' נתינה שני') מהו

(ב) קשיא

(i) מאי קא מיבעי לי' באיבעיא ב' חוץ מפירותיו מהו הרי באופן נמלך דאיבעיא א' נמי מתחלה אמר נותן לבעל הדקל חוץ מפירותיו וקבענו באם תימצי לומר אשר צד ב' צודק דבנתינה ראשון זו כבר לא שייר לעצמו מקום פירי

(ג) תירוץ

(i) לפי גרסא דידן באיבעיא ב' דאמר "חוץ" מפירותיו ניהא דמשום לישנא יתירה קמבעיא לי' אלו מיהת בלשון חזקה זו שייר נותן לעצמו מקום פירי

(ד) קשיא

(i) אם כן באיבעיא א' מה לי נתינת פירי לשני – לא הוה לי' למיבעי באיבעיא א' אלא אלו בנתן דקל לאחד ושייר פירי ולא אמר חוץ מהו – ובאיבעיא ב' הוה לי' למימר אם תימצי לומר דלא שייר פירי אז תיבעי בהוסיף "חוץ" דלישנא יתירה הוא מהו

(10) המשך רשב"ם – עוד פרט באיבעיא ב'

(א) באיבעיא ב' פשיטא דלאו בשכיב מרע משתעי דהרי שייר נותן לעצמו פירות גופייהו ומובן דאם עמד אינו חוזר

(ב) ולכן מוכרח אשר איבעיא ב' בבריא מיבעי בפשיטות אלו נתן מקום פירי לבעל הדקל או דשייר מקום פירי לעצמו ונפקא מינה אלו נותן מצי לקצץ ענפי דקל כשנתייבש

(11) המשך מהרש"א

(א) קשיא – אמאי לא אוקמא רשב"ם אף לאיבעיא א' בבריא ודמיבעיא לי' מי מצי מוכר לקצץ ענפים לאחר שנתייבש אילן

(ב) תירוץ – עדיף לי' לאוקמי' בשכיב מרע משום דסוגיא שלפני זה בשכיב מרע משתעי

סוגיא דנתן דקל חלק ב' תוספות ד"ה שאמר

תוס' בד"ה ש"מ שאמר כו' דלא מצי להקנות דבר אחר עם הלואה לא כו' יורש נמי דירת הבית ופירות דקל היינו כו' כיון דליתא בכעין שהוא בשכ"מ כו' מתנה וקנייה והא דקאמר הואיל ויורש כו' כצ"ל:

סוגיא דנתן דקל חלק ג' תד"ה איבעיא להו

בד"ה איבעיא להו כו' ועוד הרי נתן כל האילן ואיך יש לנו לומר ששייר מקום פירי כו' עכ"ל התם ודאי נמי איירי בנתן כל האילן אלא דאיכא למימר מ"מ דשייר קרקע אבל מקום פירי אין לנו לומר דשייר בנתן כל האילן והווי הכא הפירות דשלב"ל וק"ל:

דף קמח:

רשב"ם ד"ה אמר רב ששת

[דף קמח עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה א"ר ששת כו' כדאמרי' לעיל ידור פלוני בבית זה לא אמר ולא כלום עד דאמר תנו כו' עכ"ל לא ידענא מה שייך ידור פלוני כו' לכאן דהא אי נמי דקאמר תנו דירת בית לפלוני לא מהני מידי משום דהוה דשלב"ל כדאמרינן לעיל עד שיאמר תנו בית זה לפלוני וידור כו' ויש ליישב ודו"ק:

דף קמט.

סוגיא דשכיב מרע שהודה חלק א' תד"ה שכיב מרע שהודה

[דף קמט עמוד א] תוספות בד"ה שכ"מ שהודה כו' ונראה לר"י כו' אף על פי שאנו מוחזקין בו שאין לו מי אמרינן דקני במתנת ש"מ כו' עכ"ל ויש לדקדק דהדרא קושיין לדוכתא דאימא דשלא להשביע אמר כן ואם נאמר בדוקא באנו מוחזקין שאין לו בידו כלום איירי ניחא דלא שייך ביה שלא להשביע אבל לישנא דאע"פ שאנו מוחזקין כו' לא משמע כן ונראה דלא שייך שלא להשביע אלא במת אבל בעמד כי הכא הרי אומר דלא שלא להשביע אמר כן אלא בדרך קנייה וק"ל:

(1) גמרא בסנהדרין דף כט:

שכיב מרע שהודה שחייב מעות לפלניא – לא מצי פלניא להוציא ממון מן יורשין דאדם עשוי שלא להשביע את בניו – כלומר דלא כיוון להודות אלא שלא להשביע את בניו ולהרחיקם מן עין הרע של אחרים

(2) גמרא דידן

(א) איבעיא להו שכיב מרע שהודה מהו

(ב) תא שמע

(i) איסור גיורא שכיב מרע ה' והוה ל' זוזי בי רבא

(ii) והציעו לו "לודי איסור דהלין זוזי דרב מרי נינהו וליקנינהו באודייתא" – וכן עשה

(3) רשב"ם

(א) נקודה האיבעיא היינו מי אמרינן דלא כיוון להודות אלא שלא להשביע את בניו

(ב) קשיא – הרי בסנהדרין כבר מסקי אשר אדם עשוי שלא להשביע את בניו

(ג) תירוץ דרשב"ם אינה מעניינינו

(4) תוספות

- (א) ר"י ס"ל אשר שיטת רשב"ם מופרך מהך דסנהדרין ובמקום שיטת רשב"ם אומר ר"י אשר אודייתא מין קנין היא למי "שמודה" אשר חייב מעות לפלוני אף אל פי שאנו מוחזקים בו שלא חייב לפלוני כלום
- (ב) וקא מיבעיא לן בשכיב מרע שהשתמש בקנין זה אלו מתנתו יש לה דין מתנת שכיב מרע ולכן אם עמד חוזר – או דיש לה דין מתנת בריא דאם עמד אינו חוזר
- (ג) ומסקי מן הך דאיסור דדינו כמתנת בריא – דאף על גב דאיסור שכיב מרע הי' מכל מקום מתנתו מתנת בריא הויא לפי שגר אין לו דין מתנת שכיב מרע
- (5) מהרש"א
- (א) קשיא
- (i) אף לשיטת ר"י תיקשי מהך דסנהדרין דאדם עשוי שלא להשביע את בניו
- (ב) תירוץ
- (i) כיון דמדובר במוחזקין שאין למקבל בידו של נותן כלום ליכא למימר דכיוון השכיב מרע שלא להשביע את בניו דהרי כולי עלמא יודעין אשר הני מעות של שכיב מרע הן ואשר יירשו יתמי למעות
- (ג) קשיא
- (i) הרי לא אמר ר"י אלא "אף על פי שאנו מוחזקין" ומשמע דלא מדייק ר"י למימר דמדובר דיקא כשאנו מוחזקים
- (ד) תירוץ
- (i) לא אמרינן אשר אדם עשוי שלא להשביע את בניו אלא היכא שמת – מה שאין כן הכא אשר לר"י מדובר במי שהי' שכיב מרע ועכשיו עומד לפנינו וטוען דמצי לחזור לפי שנתן מתנת שכיב מרע ולא מתנת בריא

סוגיא דשכיב מרע שהודה חלק ב' בא"ד וכן משמע

בא"ד וכן משמע מתוך פר"ח דפירש לודי כו' וקני להו באודייתא כו' עכ"ל לא ידענא מאי משמע להו ראייה לפירוש ר"י מתוך פר"ח טפי מתוך לשון התלמוד שלפנינו והיה נ"ל לכאורה דלא הוו גרסינן בשמעתיך מלת ולקנינהו דהשתא ניחא דממלות וקני להו שבפר"ח משמע כפר"י דלפרשב"ם לא שייך לשון קנייה אבל לקמן בתוס' בד"ה ואי אנגב קרקע כו' מוכח דהוו גרסי ולקנינהו גם במרדכי נראה דפירוש ר"ח מסכים לפרשב"ם וצ"ע:

(1) המשך תוספות

- (א) בספרים שלנו גרסינן בהך דאיסור "ולודי איסור דהלין זוזי דרב מרי הויין וליקנינהו באודייתא" – אבל ר"ח גורס "ולודי איסור דהלין זוזי דרב מרי בר' וקנו להו באודייתא דאבוה"
- (ב) ומסקי תוספות דגרסת ר"ח סייעתא היא לשיטת ר"י אשר בקנין משתעי
- (2) מהרש"א
- (א) קשיא – מאי שנא גרסא דידן דלא מסייע לשיטת ר"י הגם דכתיב "וליקנינהו"
- (ב) תירוץ – מוכרח דבגרסת תוספות לא הוי כתיב וליקנינהו

ג) קשיא – בתוספות ד"ה ואי אגב קרקע משמע דתוספות אכן גרסי "וליקנינהו"

ד) ועוד קשה דאיתא בספר מרדכי אשר ר"ח כרשב"ם סבירא ליה ולא כר"י

סוגיא דשכיב מרע שהודה חלק ג' בא"ד ועוד

בא"ד ועוד י"מ שכ"מ כו' פי' שהודה שיש לו פקדון ביד אחרים והקנהו לזה כו' עכ"ל לכאורה מאי הודאה שייכא בהודה שיש לעצמו פקדון ביד אחר ומה קניה באמירה מועיל לאחר בזה דהא ודאי בכה"ג שיש לאדם פקדון ביד אחר בעי מעמד שלשתן כדמוכח לעיל בכמה דוכתין ונ"ל דכינוי שיש לו לא קאי על הנותן רק על המקבל שזה הנותן הודה שיש לו למקבל פקדון ביד אחר ואף שהוא נתן הפקדון בידו אין הפקדון של עצמו ואף שאנו מוחזקין בזה הפקדון שהוא של הנותן ואינו של המקבל דאל"כ הוה שייך ביה שלא להשביע אלא דבהך הודאה רוצה להקנות לזה המקבל ושוב מצאתי כן במ"י וז"ל ור"י מפרש שכ"מ פי' שידוע לנו שאין פקדון בידו והודה שיש לו פקדון מי אמר כגון דשכ"מ מקני באמירה קני וה"ה בבריא מצי כו' עכ"ל והתוספות שפירשו כן על פקדון שיש לנותן ביד אחרים משום דהשתא הוי דומיא דעובדא דאיסור דמייתי ומה שהוצרכו לומר דבבריא נמי קמיבעי ליה היינו נמי משום דמעובדא דאיסור הא אפילו בבריא פשיט ליה דקני וק"ל:

(1) המשך תוספות

א) שיטת "עוד יש מפרשים" באיבעיא דגמרא לפי הבנת הוה אמינא דמהרש"א

(i) מדובר בשכיב מרע שהודה שיש לו פקדון ביד אחרים – ולכאורה כינוי "שיש לו" משמעו "שיש לשכיב מרע" דהיינו שהודה (במובן "שטוען") דהוא עצמו הנו אותו מפקיד שהפקיד לפקדון ביד נפקד ועכשיו באמירתו מקנה שכיב מרע אותו פקדון למקבל

(ii) וקא מיבעיא לן בין למתנת שכיב מרע בין למתנת בריא אלו אמירה באופן הודאה מהני להקנות פקדון בעין – או דילמא כל כי האי על ידי אמירת נותן להעביר פקדון ביד נפקד למקבל טעון מעמד שלשתן שיעמדו נותן ומקבל ונפקד ביחד בשעת אמירה

ב) שים לב בדרך אגב אשר קנין מעמד שלשתן אין לו מקום אלא להעביר נכסים בעין ולכן לשיטת ר"י לעיל דלאו בהעברת נכסים בעין משתעי מובן דלא טעון קנין מעמד שלשתן

(2) מהרש"א

א) קשיא א'

(i) טענה היא ולא הודאה

ב) קשיא ב'

(i) הרי דינא הוא דלהעביר פקדון ביד נפקד באמירה איצטריך מעמד שלשתן

ג) תירוץ

(i) כינוי "לו" בקושטא מוסב על מקבל מתנה ולא על נותן מתנה דהיינו דהנותן מודה אשר נכסים שהפקיד הנותן ביד נפקד אכן של מקבל מתנה הן – וכיון דלפי אמירתו אינו מקנה לפקדון למקבל אלא "מודה" אשר של מקבל הוא מכבר אין מקום לקנין מעמד שלשתן

- (ii) ומיבעיא לן – בין במתנת בריא בין במתנת שכיב מרע – אלו אמירה באופן הודאה יש לו דין קנין לנכסים בעין
- (ד) שים לב דאין הכי נמי "נ דמיבעיא לן אף בנכסים בעין דברשות נותן הן ולא קאמרי יש מפרשים דמיבעיא לן בנכסים דביד נפקד הן אלא משום דבעובדא דאיסור היו נכסים ביד רבא – ואכן ב"מגילה ישנה" מנמקין איבעיא זו אף בנכסים דברשות נותן הן
- (ה) קשיא
- (i) לשיטת ר"י דמיבעיא לן אלו אם עמד חוזר ביארנו דמחמת דנותן עומד לפנינו וכו' ניחא דלא אמרינן אדם עשוי שלא להשביע את בניו
- (ii) אבל לשיטת יש מפרשים דמיבעיא אלו אמירה באופן הודאה מהני כל עיקר אף בגוון דכבר מת נותן – אמאי לא חיישינן לאדם עשוי שלא להשביע את בניו
- (ו) תירוץ
- (ii) מוכרח דמדובר באופן דאנו מוחזקין אשר נכסים אלו של נותן הן דליכא למימר דאדם עשוי שלא להשביע את בניו דהרי הכל יודעין אשר הני נכסים של שכיב מרע הן ואשר יירשו יתמי להני נכסים
- (ז) שאלה
- (i) למה אמרי יש מפרשים דמיבעיא לן בין בנותן בריא בין בנותן שכיב מרע – הרי בלישנא דגמרא לא מיבעיא להו אלא "שכיב מרע שהודה מהו" ויכול להיות דנוקטין דאמירה באופן הודאה לא מהני בתור מתנת בריא
- (ח) תירוץ
- (i) קבענו דאיסור לא היל' לו דין שכיב מרע מצד גירות שלו ומוכרח דאמירה זו מהני נמי בתור מתנת בריא

תד"ה דקא מגמרו וכל אמצע דיבור שבו

בד"ה דקא מגמרו כו' ד' מאה זוזי לר' אבינא כו' וע"ק מפרק השולח גבי כו' כצ"ל:

דף קמט:

[דף קמט עמוד ב] בא"ד ואף על גב דפריך על רב יוסף בסוף ההוא פרק והא קי"ל כו' ולא פריך עליה דרב כו' ואף על גב דפריך כו' והא קי"ל התם דשכ"מ כו' עכ"ל ר"ל על רב יוסף בס"פ פריך מהא דק"ל מלד"ה ועל רב בתחלת הסוגיא לא פריך מהא דמלד"ה אבל מדש"מ כו' פריך נמי על רב וק"ל:

בא"ד עשיתי פלוני עבדי כו' אר"י וכולן בשטר וא"כ הא דקתני בתר הכי כו' רבי אומר זכה וחכמים אומרים לא זכה אלא כופין כו' עכ"ל הסוגיא שלפנינו התם בפרק השולח ליתא הכי אלא דר"י וכולן בשטר אכולה מלתא קאי גם לא הוזכר שם הא דכופין את היורשים כו' ואולי דגירסא אחרת היה להם שם ודו"ק:

בא"ד למה לי שטר הס"ד ואח"כ מ"ה כן פר"ח שייר קרקע כו' והתוספתא נראה דבשיבוש מתניא כו' ומיהו אין נראה לשבש כו' עכ"ל כצ"ל דברי התוספתא ופירושה עיין לקמן בסמוך בתוספות בד"ה שייר קרקע כו' וק"ל:

בא"ד אין נראה לשבש התוספתא הס"ד ואחר כך מ"ה כל דאיתא בירושה איתא כו' וראיה לדבר מיש מוכר אביו דמוקי ר"י בש"מ ומש"מ שכתב כל נכסיו וכו' עכ"ל כצ"ל ר"ל ר"י בעל התוס' שכתב כן בפרק נושאין על האנוסה ע"ש ובדברי מהרש"ל נפל טעות בדפוס ר' יוחנן במקום ר"י וק"ל:

תוספות ד"ה שייר קרקע וא"ד להך

בד"ה שייר קרקע כו' ור"ש אומר כו' ופי' ר' שמואל דדלמא הוא העבד ששייר ואין נראה לר"י דהא תניא בהדיא בתוספתא ר"ש אומר אפי' אמר כו' עכ"ל כצ"ל וכן מצאתי בתוספות ישנים ומהרש"ל האריך בזה לאין צורך ואין להאריך וק"ל:

בא"ד להך דהכא למימר דפלגינן דיבורא כו' ופלוגתייהו פ"ק גמרא גבי ר"מ אומר עכו כא"י כו' עכ"ל כצ"ל:

דף קנ.

גמרא ומטלטלא

[דף קנ עמוד א] גמרא ומטלטלא למטלטלא הויא שיור לכתובת אשה מקרקעי כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה קרקע

תוס' בד"ה קרקע כל כו' לא יחפור פירשתי לה והס"ד ואח"כ מ"ה וכל היכא דתנן כו' ובד"ה וכמה כל כו' מי פליגת על רב בכל הני הס"ד ואחר כך מ"ה מנה ופרס כו' מנא ליה הס"ד ואח"כ מ"ה ואידי כו' עכ"ל כצ"ל:

דף קנ:

תוספות ד"ה ואלו הן

[דף קנ עמוד ב] בד"ה ואלו הן כו' ר"א אומר תיקרע כתובתה כו' ואף על גב דשטר מברחת נמי איכא פלוגתא כו' עכ"ל כתב מהרש"ל פי' וא"כ מ"ש מברחת עד שתכתוב כל כו' פליג רשב"ג ואמר מקצת ככולו ומ"מ אינה פלוגתא ממש כו' עכ"ל ודבריו דחוקים דאם נאמר דאהא דקאמר כל נכסיה איכא פלוגתא דרשב"ג סבר דלא תליא מלתא בכל דאפי' במקצת נמי דינא הכי א"כ

מה תירצו בהא היכא דגליא דעתיה כו' דמכ"ש תקשי אמאי נקט כל נכסיה דהא במקצת נמי מודו כ"ע היכא דגליא דעתה כו' ואי בלא גליא דעתה קאמר כל נכסיה אם כן הדרא קושיא לדוכתא הא איכא בהא פלוגתא דרשב"ג והיה נראה ליישב דאיכא פלוגתא במברחת היינו רב ענן דפליג התם בכתובות וס"ל דמברחת אפי' בכולה קני והיינו המיתיבי שהביא רשב"ם דהוה ס"ד לרבנן דאפי' בכולה מברחת קני אבל מרשב"ג דס"ל מברחת אפי' במקצת לא קני לא קשיא להו דמ"מ שפיר קאמר דבכל נכסים כ"ע מודו דלא קני ואהא תירצו שפיר דבגליא דעתה כ"ע מודו בכל נכסיה ואף על גב דבגליא דעתה במקצת נמי כ"ע מודו כמ"ש התוס' לקמן מ"מ נקט בכולה משום דלרב נחמן התם בכל נכסיו אף בלא גליא דעתיה לא קני וגם זה קצת דחוק ודו"ק:

(1) גמרא

(א) חמשה דינן תלוין בכתובת כל נכסים לאחרים – ובכללן אשר מברחת שכתבה כל נכסי' ללוקח לא קני לוקח

(2) גמרא במסכת כתובות דמייתי לה רשב"ם בסוגיין

(א) רב נחמן ושמואל אית להו דשטר מברחת לא קני

(ב) רב ענן אית לי' דשטר מברחת קני

(ג) מיתיבי לרב ענן

(i) קתני בברייתא אשר רשב"ג אית לי' דשטר מברחת לא קני וחכמים אית להו דקני

(ד) תירוצן

(i) רשב"ג אית לי' דלא קני אפילו בכתבה מקצת

(ii) חכמים אית להו דקני בכתבה מקצת ומודי דלא קנה בכתבה כולה

(3) רשב"ם מייתי הך "מיתיבי" בפירושו לסוגיין

(4) גמרא דף קנא. – מודה רב ענן דהיכא דגליא דעתה דמשום אינסובי לא קני אפילו בכתבה מקצת

(5) תוספות

(א) קשיא

(i) איתא עוד דין מסוים דתלוי בכתובת כל נכסים ותיקשי אמאי לא מונה לי' בהדי הני חמשה דינן דנמנין בסוגיא דילן

(ב) תירוצן

(i) בהאי דין מסוים איכא פלוגתא ובסוגיא דידן לא נימנין דינן דאית בהו פלוגתא

(ג) קשיא

(i) והרי בסוגיא דידן נמנה דין מברחת "ובשטר מברחת נמי איכא פלוגתא כמו שהביא רבינו שמואל"

(ד) תירוצן

(i) "מכל מקום היכא דגליא דעתה דמשום אינסובי הוא מודי כולי עלמא כדאמר לקמן"

ה) מהרש"ל ומהרש"א פליגי בביאור דברי תוספות

6) מהרש"ל

א) תוספות מקשי דלגבי דין מברחת דלא קני איכא פלוגתא אלו ב"כל נכסים" תליא מילתא דהרי ר' שמעון בן גמליאל אית לי' דאפילו במקצת נכסים לא קני

ב) ומתצי דלא פליגי תנאי במקצת אלא באופן דלא גליא דעתה

7) מהרש"א

א) קשיא למהרש"ל

i) לאו תירוץ הוא אלא מחזק קושיתיהו דהרי בהך דלא גליא דעתה אפילו רבנן אמרי דלאו בכתבה כולה תליא מילתא

8) מהרש"א – ביאור תוספות

א) תוספות סברי דכדי לימנות במשנה איצטריך שלא יהא פלוגתא בכתבה כולה דלא קני – ולא מעלה ולא מוריד אשר לרשב"ג לא קני נמי בכתבה מקצת – ולכן לא הקשו תוספות כלום מהך דרשב"ג

ב) ולא הקשו תוספות אלא מדרב ענן דאית לי' דקני אפילו בכתבה כולה ועל זה תרצו דאפילו לרב ענן איכא אופן דבכתבה כולה לא קני דהיינו בדגליא דעתה דמשום אינסובי

ג) קשיא

i) הרי רשב"ם לא מייתי אלא הך מיתיבי דברייתא דפליגי בה רשב"ג וחכמים וקבענו דתוספות קאמרי "דאיכא פלוגתא בכתובות כמו שהביא רבינו שמואל" – ואם כן מה לי שיטת רב ענן בפירוש לדברי תוספות

ד) תירוץ

i) הך מיתיבי רב ענן קאמר לה להקשות לשיטת שמואל ורב נחמן דקס"ד אשר רבנן אית להו דאפילו בכתבה כולה קני ולכן ניחא דתוספות על שיטת רב ענן סמכי בקושיתיהו

9) המשך מהרש"א

א) ניהדר לתירוץ תוספות אשר אפילו לרב ענן איכא אופן דבכתבה כולה לא קני דהיינו בדגליא דעתה דמשום אינסובי

ב) קשיא

i) לרב ענן בגליא דעתה תליא מילתא ולא בכתבה כולה

ג) תירוץ

i) מיהת לרבנן ורב נחמן "כל נכסים" גורם הוה אפילו בלא גליא דעתה

ד) קשיא

i) סוף כל סוף איכא פלוגתא באלו בכתבה כולה תליא מילתא או בגליא דעתה תליא מילתא ודוחק קצת למימר דפלוגתא זו לא חשיב פלוגתא באלו בכתבה כולה לא קני

תד"ה מטלטלין

בד"ה מטלטלין כו' פי' שייחזקה לכתובה כו' ולא דמיא להא דאמר לעיל פ' י"נ כו' עכ"ל מדבריהם נראה דלא הוה גרסי מטלטלי דכתיבי בכתובתה כמו שהוא בגמרות שלנו אלא מטלטלי דאיתנהו בעינייהו הוי כו' והשתא ניחא דהוה קשיא

להו טפי מההיא דפרק י"ג ממאי דקשיא להו דהא בכולה שמעתין נמי קאמרינן הכי דמטלטלין לא הוי שיוור לכתובה אלא משום דהך דשמעתין איכא לאוקמא בליתנהו בעינייהו אבל ההיא דפרק י"ג משמע להו דמיירי באיתנהו הפירות בעינייהו אלא דלא הוו מחוברין כדהוה ס"ד התם ואם כן ע"כ ליכא לפלוגי אלא דהתם איירי דלא ייחדם לכתובה ואמימר מיירי דייחדם לכתובה ודו"ק:

(1) גמרא לפי גרסת תוספות

(א) אממר – מטלטלין דאיתנהו בעינייהו הוי שיוור לגבי ענינים מסוימים

(2) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) קשיא

(i) בפרק יש נוחלין דנין במטלטלין דאיתנהו בעינייהו ומסקי דלא הוי שיוור

(ב) תירוץ

(i) לאמימר הוי שיוור דיקא דהיכא דאיתנהו בעינייהו וגם ייחדן לכתובה

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אף בפירקין איכא דוכתי בו מטלטלין לא הוי שיוור ולכאורה היינו טעמא דלא ייחדן לכתובה ואמאי לא קאמרי תוספות למילתייהו בעיני פירקין

(ב) תירוץ

(i) ליישב קושיות מפירקין היינו יכולין למיטעי ולמימר דלא הוי שיוור מחמת דליתנהו בעינייהו מה שאין כן בפרק יש נוחלין דמבורר דמדובר בפירות דאינן מחוברין אבל איתנהו בעינייהו

(4) המשך מהרש"א

(א) בדפוסים שלנו אכן גרסינן בהדיא לאמימר "מטלטלי דכתיבי בכתובה ואיתנהו בעינייהו"

דף קנא.

רשב"ם ד"ה מלוגא דשטרי

[דף קנא עמוד א] בפרשב"ם בד"ה מלוגא כו' כגון שקנו מידה א"נ בלא קנין וכגון דלא שיירה כו' עכ"ל לכאורה דקנו מידו היינו אפי' בשיוור ואם כן מאי קאמר טעמא משום דדברי שכ"מ ככתובין ומסורין דמי הא בקנו מידו ושייר מידי הוה כמתנת בריא לגמרי כדלקמן ויש ליישב דהא שכתב וכגון דלא שיירה קאי נמי אקנו מידה דאז הוי נמי כמתנת ש"מ ועוד יש ליישב בע"א ודו"ק:

(1) הקדמה

(א) שכיב מרע שכתב כל נכסיו בלי שיוור מתנתו מתנה אף בלא קנין – ואי עשה קנין דלא צריך מכל מקום מתנת שכיב מרע מיקרי

(ב) שכיב מרע שכתב מקצת נכסים אין מתנתו מתנה אלא בקנין – ומיקרי מתנת בריא ולא מתנת שכיב מרע

(2) גמרא

(א) עובדא

(i) אימי' דרב עמרם חסידא הוה לה מלוגא דשטרא וכד הוי שכיבי מרע אמרה "ליהוי לעמרם ברי" וקנאן רב עמרם בדין מתנת שכיב מרע

(3) רשב"ם

(א) שיטה א' – עשתה קנין

(ב) שיטה ב' – לא שיירה מידי ולא עשתה קנין

(4) מהרש"א

(א) הקדמה

(i) לכאורה משמע דלשיטה א' עשתה קנין ושיירה

(ב) קשיא

(i) אי שיירה איצטריכא לה קנין ומתנת בריא הוא ואמאי אמרו דזכה רב עמרם מכח מתנת שכיב מרע

(ג) תירוץ

(i) רשב"ם כיוון בין בתשובה א' בין בתשובה ב' דלא הוי שיוור

(ii) ברם

(1) לשיטה א' עשתה קנין דלא צריך מה שאין כן לשיטה ב' דלא עשאה קנין דלא צריך

(2) וקבענו דהיכא דלא צריך קנין מיקרי מתנת שכיב מרע בין בדעשה קנין בין בדלא עשה קנין

תוספות ד"ה גליא דעתה

תוס' בד"ה גליא דעתה כו' דאפילו כשהיא תחת בעלה לא קננהו לוקח דפריך
התם כו' עכ"ל כצ"ל וכ"ה באשר"י ע"ש:

דף קנא: ודף קנב.

תד"ה מתו וקיימו

[דף קנא עמוד ב] בד"ה מתה וקיימו כו' שיחלוק רבא במה שאומר כו' ולא יסבור שאם עמד אינו חוזר אלא דבעי קנין דהא שמעינן ליה לרב נחמן כו' עכ"ל וכתב מהרש"ל והא בודאי איירי סתמא כל היכא דקונה ש"מ כו' והיינו אף בלא קנין עכ"ל וכפי מה שהבין דבריהם הם תמוהים טפסי תקשי להו בפשיטות אמלתא דרבא דהכא דאמר דבעי קנין ובלא קנין ודאי דאם עמד חוזר ומרב נחמן דלעיל דסתמא איירי אף בלא קנין שמעינן דאינו חוזר גם קשה לדבריו למה נקטו בדבריהם רבא דרב משרשיא ורבינא ה"ל למנקט בדבריהם גם אם מסתבר להו בקושייתם דליכא למימר דלית ליה הא דרב נחמן דלעיל א"כ איך לא חשו אדבר זה בתירוצם שכתבו ועי"ל כו' דלא בעי קנין ה"ה נמי

שסובר שיכול לחזור בו כו' הא רב נחמן דלעיל לית ליה האי סברא דסתמא איירי בלא קנין ואפ"ה קאמר דאם עמד אינו חוזר ואין זה דרך התוס' אבל ביאור דברי התוספות נ"ל דמשמע להו לכאורה דרב משרשיא ורבינא לא פליגי ארבא אלא בהא דקאמר רבא דמתנת ש"מ במקצת בעי קנין ואינהו קאמרי דלא בעי קנין אבל בהא דמתנת ש"מ במקצת אם עמד אם הוא חוזר או אינו חוזר לא פליגי עליה דרבא והשתא מדברי רב משרשיא ורבינא ליכא לאוכחי מידי דאיכא למימר דבלא קנין אם עמד חוזר ולהכי נקט במתני' מת דוקא ודרב נחמן איירי דוקא בקנין ולכך אם עמד אינו חוזר אבל מדברי רבא הוכיחו כי אין נראה שיחלוק רבא כו' ר"ל שיהיה מפליג בזה שאמר רבא הרי הוא כמתנת בריא שלא יסבור כן לענין שאם עמד אינו חוזר כמתנת בריא אלא לענין דבעי קנין אמר דהוי כמתנת בריא אבל אם עמד חוזר אפי' בקנין דבהך מלתא לא הוי כמתנת בריא ואהא קאמרי דהא שמעינן ליה לרב נחמן כו' וא"כ מ"מ בקנין ע"כ אית ליה דאינו חוזר וכיון דע"כ רבא אינו חוזר קאמר רב משרשיא ורבינא נמי אינו חוזר קאמרי למר כדאית ליה בקנין ולדידהו אף בלא קנין דבאינו חוזר לא פליגי עליה דרבא וא"כ אכתי תקשי אמאי נקט מת במתני' וה"ה ממתני' דהכא דקתני בשייר כל שהוא מתנתו קיימת כו' ה"מ לדחויי לכאורה דלית לן למימר לרבא דבעי קנין דאם עמד חוזר אלא דניחא להו לאתויי מרב נחמן דלעיל דבהדיא קאמר אם עמד אינו חוזר אבל מתני' איכא לדחוקי דמתנתו קיימת דוקא במת ובסיפא דלא שייר אין מתנתו קיימת אפילו מת ואפילו בקנין דה"נ אמרינן לקמן לשמואל לפרשב"ם והשתא נמי ניחא שכתבו ועי"ל דסבר המקשה כו' ר"ל דודאי כן הוא לרבא דסבר דבעי קנין כמתנת בריא בהא נמי הוי כמתנת בריא דאם עמד אינו חוזר אבל לפי סברת המקשה דרב משרשיא ורבינא דס"ל דלא הוי כמתנת בריא ולא בעי קנין ה"ה נמי בהא לא הוי כמתנת בריא ואם עמד חוזר ושפיר נקט במתני' דוקא מת ורב נחמן דלעיל דאמר אינו חוזר איירי דוקא בקנין והדברים ברורים לכל מבין ודו"ק:

(1) הקדמה א'

(א) מתנת בריא צריכה קנין ואם עמד אינו חוזר

(ב) מתנת שכיב מרע בכולה לא צריכה קנין ואם עמד חוזר

(2) הקדמה ב' – מימרא דרב נחמן בדף קמח:

(א) "מתנת שכיב מרע במקצת אם עמד אינו חוזר"

(3) הקדמה ג' – שיטת מהרש"ל במימרא דרב נחמן

(א) רב נחמן באופן סתם אמר למילתי' – ולכן כיוון למימר דאם עמד אינו חוזר אפילו אלו מתנת שכיב מרע במקצת לא בעיא קנין

(4) הקדמה ד' – משנה דאמן של בני רוכל

- (א) בשלב סוגיין נוקטין דמשנה ס"ל אשר מתנת שכיב מרע במקצת לא בעיא קנין ואשר אם עמד חוזר
(5) גמרא
- (א) רבא
- (i) מתנת שכיב מרע במקצת הרי היא כמתנת בריא דבעיא קנין – אבל לא פירש רבא אלו אם עמד חוזר
- (ב) קשיא דרב משרשיא לרבא - הרי במשנה דאמן של בני רוכל קתני דלא בעי קנין
- (ג) רבינא כרב משרשיא סבירא לי' – פרטי שיטת רבינא אינן מעניננו
- (6) תוספות
- (א) קשיא לרב משרשיא
- ואם תאמר לפי סברתו של מקשה [רב משרשיא] אמאי נקט מתה [במשנה] אפילו בלא מתה [ועמדה] נמי כיון דמתנת שכיב מרע במקצת אינו חוזר
- (7) תוספות להבנת מהרש"ל
- (א) קשיא לרב משרשיא
- (i) כיון דרבא ס"ל דמתנת שכיב מרע במקצת הרי היא כמתנת בריא דבעיא קנין מוכן דס"ל גם כן דהרי היא כמתנת בריא דאם עמד אינו חוזר – והוה לי' לרב משרשיא להקשות לרבא עוד מהא דקתני במשנה דאם עמד חוזר
- (ב) שמא יש לתרץ
- (i) דאלו הוי רבא סובר דלא בעי קנין הי' סובר נמי דאם עמד חוזר – ולכן כשהקשה רב משרשיא לרבא דהוה לי' למימר דלא בעי קנין – בתוך קושיא זו נכלל ממילא כוונת רב משרשיא דאלו הוה מודי רבא דלא בעי קנין מוכן דהוה אמר נמי דאם עמד חוזר והיו דברי רבא מתאימים למשנה כולה
- (ג) אין נראה לתרץ ככה
- (i) דלמה ננקוט אשר רבא פליג ארב נחמן דאומר בסתם דאין יכול לחזור אפילו אלו מתנת שכיב מרע במקצת לא בעיא קנין
- (ii) ולכן אכתי קשה דהוה לי' לרב משרשיא להקשות עוד לרבא מהא דקתני במשנה דאם עמד חוזר
- (ד) תירוצ' "ועוד יש לומר"
- (i) רבא מצי פליג ארב נחמן ולמימר דאלו לא הי' מתנת שכיב מרע במקצת בעיא קנין אכן היינו אומרים גם כן דאם עמד חוזר ולכן לא מופרך מהלך של "שמא יש לתרץ"
- (8) מהרש"א
- (א) קשיא א' למהרש"ל
- (i) לרבא דבעיא קנין מוכן דבאופן דלא עשה קנין אין מתנתו קיימת אפילו במת ולא עמד
- (ii) והוה להו לתוספות להקשות בפשיטות אשר רבא פליג על רב נחמן מקצה לקצה דרב נחמן ס"ל אשר אף אלו לא בעי קנין לא זו בלבד דמתנתו קיימת אלא אף זו דאם עמד אינו חוזר
- (ב) קשיא ב' למהרש"ל

- (i) לשיטת מהרש"ל כדי להקשות קושיתיהו לרב משרשיא ורבינא למה צריכי למייתי הך דרבא ולא הקשו לרב משרשיא ורבינא במישרין באופן "ולייטעמיק" דמדברי רב נחמן מוכח דאינו חוזר בכל ענין אפילו בדלא בעי קנין והיינו דלא כמשנה דאמן של בני רוכל
- (ג) קשיא ג' למהרש"ל
- (i) אין זה דרך התוספות מקודם למימר דאין נראה שיחלוק רבא על רב נחמן ולאחר כך (בתירוח ועוד יש לומר) למימר דאכן יכול להיות דפליג על רב נחמן
- (9) המשך מהרש"א – שיטה אחרת בתוספות
- (א) הקדמה א'
- (i) לא רבא ולא רב משרשיא ורבינא פליגא אדרב נחמן
- (ב) הקדמה ב'
- (i) יכול להיות דרב נחמן אית לי' דאם עמד אינו חוזר דיקא אלו עשה קנין ולא נפקא מינה אלו עשה קנין מחמת דבעי קנין – או דלא בעי קנין ואף על פי כן עשה קנין בלי צורך
- (ii) נמצא דרב משרשיא ורבינא גופיהו מצי סברי דבמשנה היינו טעמא דאם עמד חוזר דמשנה סבירא לה דלא בעי קנין ואכן לא עשה קנין
- (ג) הקדמה ג'
- (i) כיון דרבא סבירא לי' דבעיא קנין – ודאי עשה קנין – ומכח רב נחמן (דסבירא לי' דבעשה קנין אם עמד אינו חוזר) מוכרח דרבא סבירא לי' דאם עמד אינו חוזר
- (ii) ותוספות בתחלה נוקטין אשר רב משרשיא ורבינא לא פליגי אלא לגבי אלו בעי קנין – אבל לגבי חזרה לא פליגי – ונמצא דסבירא להו אשר אם עמד אינו חוזר אף דלשיטתם לא בעי קנין ולא עשה קנין
- (ד) ובהקדמה זו ניחא הא דמקשי תוספות לרב משרשיא ורבינא גופיהו דהיתכן אשר במשנה קתני דאם עמד חוזר
- (ה) תירוח "ועוד יש לומר" חולקת על הנחה דלעיל אשר רב משרשיא ורבינא מוכרח דסבירא להו כרבא לגבי אם עמד אינו חוזר – ולכן שוב מצי לנמק להך דרב נחמן אם עמד אינו חוזר דיקא בדעשה קנין בלי צורך – והדר מיושבת משנה לדידהו דאוקמה בדלא עשה קנין
- (10) המשך מהרש"א
- (א) הקדמה – משנה קמו:
- (i) רישא – מתנת שכיב מרע במקצת מתנתו קיימת
- (ii) סיפא – מתנת שכיב מרע בכולה אין מתנתו קיימת
- (ב) קשיא
- (i) להוכיח כשיטת מהרש"א אשר היכא דעשה קנין דינא דאם עמד אינו חוזר אמאי איצטרכי תוספות למיסמך אדרב נחמן ולא סמכי ארישא דמשנה דקתני לגבי מתנה במקצת דמתנתו קיימת דמשמעו לכאורה דאם עמד אינו חוזר – ולרבא דבעיא קנין מוכרח דמיירי בעשה קנין
- (ג) תירוח
- (i) במשנתנו מצינן למידחק ולמימר אשר מתנתו קיימת משמעו דמתנתו קיימת כשמת ולא חזר – מה שאין כן רב נחמן דאמר בהדיא דאם עמד אינו חוזר
- (ד) קשיא

(i) אם תאמר דמתנתו קיימת ברישא משמעו דקיימת כשמת ולא חזר נמצא אשר "אין מתנתו קיימת" בסיפא לגבי מתנה בכולה משמעו דמתנה בכולה אין מתנתו קיימת אפילו כשמת

(ii) וזה מן הנמנע

(ה) תירוץ

(i) מיהת כשעשה קנין דלא צריכא אינו מן הנמנע – דבדף קנב. אמר שמואל דאין מתנת שכיב מרע בכולה קיימת אפילו כשמת היכא דעשה קנין דלא צריכא

תד"ה תנו גט

בד"ה תנו גט כו' ול"ג תן גט דתן גט משמע שנתנו כבר כו' עכ"ל דלשון תן לא משמע כתוב ותן דאחד לא יכתוב גט רק הוא יכול להיות שליח לזכות בו אבל תנו משמע דלשנים אומר שהם יהיו העדים ויכתבו אותו ויעשו שליח ליתנו וק"ל:

בא"ד כל האומר

בא"ד כל האומר תן כזכי דמי היינו כשנתנו כו' והא דקתני תנו גט זה אשמועינן כו' עכ"ל כן הגיה מהרש"ל אבל אין צורך להגיה מלת זה דלפי דברי התוס' דהכא משמע להו דתן בלחוד נמי משמע דהוי הגט בעין כמו שכתבו לעיל מיהו בתוס' פרק קמא דגיטין לא משמע להו הכי רק מזה ק"ל:

בא"ד וכי תאמר

בא"ד ואם תאמר מאי קמשמע לן דאין כו' א"ר זירא בסתם חולקים כו' כצ"ל:

סוגיא דמעמד שלשתן חלק א' בא"ד דקא [לד"ה תנו עיין בחלק ג']

[דף קנב עמוד א] בא"ד דקמ"ל ברישא דאין מעמד שלשתן מועיל בשטר א"כ אף לדידיה תנו דמתני' היינו כתבו ותנו דכה"ג כו' עכ"ל כצ"ל מתוספות ישנים ופי' לדבריהם דאין נראה לומר דאין מעמד שלשתן מועיל בשטר כשהוא בעין וא"כ ע"כ לדידיה דהיינו למאן דמוקי לה בברייתא נמי תנו דמתני' היינו כתבו ותנו כמו למאן דמוקי לה בש"מ שהוכיחו התוס' לעיל דאיירי מתני' בכתבו ותנו שאין הגט בעין ובכה"ג לא איצטריך ליה לאשמועינן דלא מהני מעמד ג' דבממון כה"ג נמי לא מהני מעמד ג' וכתבו שוב ועי"ל כו' כיון דאוקי מתני' בברייתא השטר הוי כו' ר"ל די"ל דגם אם השטר הוא בעין אשמועינן דאין מועיל מעמד ג' דאיכא לאוקמא דמיירי שאינו באותה שעה ברשות הנפקד כו' א"נ שאין הנפקד כו' ומהרש"ל הגיה לפי דרכו וכתב דהאי ועי"ל כו' אינו מלשון התוס' ואין צורך ואין להאריך:

בסיוע ר' צבי ברכה ור' מרדכי פהם

(1) הקדמה א'

- (א) בריא שאמר תנו מנה לפלוני באופן דליכא מעמד שלשתן – לא יתנו לאחר שמת הנותן דכבר פקע רשות הנותן
- (ב) מנה שהקנה נותן למקבל במעמד שלשתן – יתנו לאחר מיתה דחשיב כאלו נתנה בשעת הקנין לפני שפקע רשות הנותן

(2) הקדמה ב'

- (א) מעמד שלשתן לא מהני להקנות דבר שאינו בעין

(3) הקדמה ג'

- (א) דברי שכיב מרע ככתובין ומסורין דמי – אבל אין גט לאחר מיתה ולכן לגט אשה ולגט שיחרור לא מהני הא דככתובין וכמסורין דמי ואין לגט כח לגרש או לשחרר אלא אלו במציאות מטי לידי דמקבל בחיי נותן

(4) הקדמה ד'

- (א) היכא דקתני אשר נותן אמר "כתבו ותנו" איזו שטר למקבל מדובר בשטר דאכתי אינו בעין
- (ב) היכא דקתני אשר נותן אמר "תנו" דבר למקבל מדובר בדבר דכבר איתא בעין אי לאו דאמרינן דכיוון למימר כתבו ותנו ולעולם אינו בעין

(5) משנה בגיטין

- (א) רישא – האומר תנו גט לאשתי ושטר שחרור לעבדי ומת – לא יתנו לאחר מיתה
- (ב) סיפא – האומר תנו מנה לפלוני – יתנו לאחר מיתה

רישא – תנו גט לא יתנו לאחר מיתה	סיפא – תנו מנה יתנו לאחר מיתה
---------------------------------	-------------------------------

(6) גמרא בגיטין

- (א) שיטת רב זביד

- (i) מכח ראי' שאינו מעניננו מוכח דברי שא מדובר במתנת בריא – ומסתבר דסיפא דומיא דרישא ודלכן סיפא נמי מדובר במתנת בריא – והיינו טעמא דבסיפא יתנו לאחר מיתה משום דבריא לפני שמת הקנהו למקבל במעמד שלשתן

- (ii) שים לב דאכתי לא ביארנו לרב זביד טעמא דברי שא לא יתנו לאחר מיתה

רישא – תנו גט לא יתנו לאחר מיתה	סיפא – תנו מנה יתנו לאחר מיתה
מתנת בריא ואכתי לא איתפרש טעמי'	מתנת בריא במעמד שלשתן לדבר שבעין

- (ב) שיטת רב פפא כמבואר בתוספות בגיטין

- (i) רישא וסיפא תרוייהו במתנת שכיב מרע מיתני דככתובין ומסורין דמי אף לדבר שאינו בעין – ולכן מובן אשר הך "תנו" ברישא משמעו גם כן כתבו ותנו

- (ii) ורישא משמיענו דהגם דדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמי – לא יתנו לאחר מיתה משום דאין גט לאחר מיתה

רישא – תנו גט לא יתנו לאחר מיתה	סיפא – תנו מנה יתנו לאחר מיתה
מתנת בריא ואכתי לא איתפרש טעמי'	מתנת בריא במעמד שלשתן לדבר שבעין
מתנת ש"מ לשטר אפילו שאינו בעין בכתבו ותנו דאף על גב דככתובין ומסורין דמי מכל מקום לא יתנו לאחר מיתה דאין גט לאחר מיתה	מתנת ש"מ ככתובין ומסורין דמי לגבי מנה דלית בי' חסרון דאין גט לאחר מיתה

(7) תוספות כמבואר במהרש"א בא"ד וקמ"ל

(א) קשיא

(i) קבענו לרב זביד דסיפא דומיא לרישא – ולכן לכאורה לרב זביד ברישא מדובר במעמד שלשתן דומיא דסיפא

(ii) ותיקשי מאי שנא רישא דלא קנה במעמד שלשתן מאי שנא סיפא דקנה במעמד שלשתן

(ב) דלמא נתרץ ככה

(i) רישא קמ"ל דלגבי שטר ליכא קנין של מעמד שלשתן ולא מעלה ולא מוריד הא דהוה בעין

(ג) אין לתרץ ככה

(i) "דאין נראה" שלא יועיל מעמד שלשתן לשטר שהוא בעין

(ד) תירוצ

(i) רב זביד יאמר לך דרישא מדובר בדאמר בריא כתבו ותנו שטר דאכתי אינו בעין בדומה לרב פפא דאף הוא אוקמה לרישא בנותן שאמר כתבו ותנו

(ii) ומובן דהיינו טעמא דלא יתנו לאחר מיתה משום דבדבר שאינו בעין ליכא קנין של מעמד שלשתן

(ה) שאלה

(i) לרבנותא זו לא איצטריך לרישא לשנות ולעסוק בשטר שלא כסיפא דעוסקת במנה – דהרי אף במנה ליכא מעמד שלשתן באופן שאינו בעין

(ו) תשובה

(i) מתניתין אתיא לאשמועינן דאף באופן אשר ניחא להו ליתומין לתת גט למקבל לא יתנהו לו משום דאין גט לאחר מיתה ואין בו כח לגרש או לשחרר

(ii) שים לב דבנקודה זו דומה רבותא דרישא לרב זביד לנקודה דרישא לרב פפא דהרי אף לרב פפא אתיא משנה לאשמועינן דאין גט לאחר מיתה

רישא – תנו גט לא יתנו לאחר מיתה	סיפא – תנו מנה יתנו לאחר מיתה
רב זביד מתנת בריא כתבו ותנו ולא קנה במ"ש לפי שאינו בעין ואף אלו ניחא להו ליתומים ליתנו למקבל לא יתנהו לו דאין גט לאחר מיתה	מתנת בריא במעמד שלשתן לדבר שבעין
רב פפא מתנת ש"מ לשטר אפילו שאינו בעין בכתבו ותנו דמ"מ ככתובין ומסורין דמי ואעפ"כ לא יתנו לאחר מיתה דאין גט לאחר מיתה	מתנה ש"מ ככתובין ומסורין דמי [באופן דלא דנין בגט לאחר מיתה]

(ז) קשיא

(i) הרי רב זביד קבע לעיל אשר רישא מוכרח שיהא דומה לסיפא – ועכשיו סותר דבריו ואומר אשר רישא בדין אין גט לאחר מיתה עוסקת מה שאין כן סיפא דאשמועינן דין מעמד שלשתן

(ח) תירוצ

(i) מספיק לרב זביד אשר רישא וסיפא תרוייהו בחד גברא מיתני כלומר בבריא

(8) המשך תוספות כמבואר במהרש"א

(א) הקדמה – ניהדר לתירוצ ולפירכא דלעיל

(i) דלמא נתרץ ככה לרב זביד

(1) רישא קמ"ל דלגבי שטר ליכא קנין של מעמד שלשתן ולא מעלה ולא מוריד הא דהוה בעין

(ii) פירכא

(1) אין לתרץ ככה דאין דנראה שלא מועיל מעמד שלשתן לשטר שהוא בעין

(ב) תירוצ' "ועוד יש לומר" לפירכא זו

(i) בקושטא מדובר בשטר שהוא בעין דאמר תנו ומשמיענו רב זביד אשר מעמד שלשתן לגבי שטר אינו כשטר באופן "שאינו באותו שעה" אשר פרטי אופן זה אינן מעניננו – כלומר דהגם דאיכא מעמד שלשתן לשטר שהוא בעין מכל מקום אין תוצאה של הך מעמד שלשתן דומה למסירת שטר ממש – אלא דמועיל דיקא למסירת נייר ולא להעביר אותן זכותין דהיו מגיעין למקבל במסירת השטר

ועוד יש לומר"	רישא – תנו גט לא יתנו לאחר מיתה	סיפא – תנו מנה יתנו לאחר מיתה
רב זביד	מתנת בריא דאמר תנו ומדובר בשטר בעין וקמ"ל אשר "באינו באותו שעה" לא מהני מ"ש לשטר אף כשהוא בעין אלא להעביר הנייר ולא להעביר זכותי שטר	מתנת בריא במעמד שלשתן לדבר שבעין
רב פפא	מתנת ש"מ לשטר אפילו שאינו בעין בכתבו ותנו דמ"מ ככתובין ומסורין דמי ואעפ"כ לא יתנו לאחר מיתה דאין גט לאחר מיתה	מתנה ש"מ ככתובין ומסורין דמי [באופן דלא דנין בגט לאחר מיתה]

(ii) שים לב דבמהלך תירוצ' זו דומות רישא וסיפא לגמרי לרב זביד דתרווייהו בבריא ובדין מעמד שלשתן מיתני

סוגיא דמעמד שלשתן חלק ב' בא"ד ומיהו

בא"ד מיהו אין נראה להעמיד רישא בפלוגתא כו' עכ"ל ר"ל כיון דלא מצינו דפליגי אמוראי ברישא אלא בסיפא לית לן למימר דפליגי נמי ברישא אלא דכ"ע הרישא בכתבו ותנו כן נראה מתוס' דפ"ק דגיטין ומהרש"ל פי' בזה דרך אחרת ולא ידענו מי דחקו וק"ל:

(1) המשך תוספות כמבואר במהרש"א

(א) פירכא לתירוצ' "ועוד יש לומר"

(i) אין נראה להעמיד רישא בפלוגתא דאמוראי דרב זביד מוקי לה בדאמר תנו בשטר בעין ורב פפא מוקי לה נמי בדאמר כתבו ותנו אפילו באופן שאינו בעין

(ii) ולכן טפי ניחא להו תירוצ' דלעיל דברי שא מדובר אף לרב זביד בדאמר כתבו ותנו וקבענו דאשמועינן בין לרב זביד בין לרב פפא דאין גט לאחר מיתה

סוגיא דמעמד שלשתן חלק ג' תוספות ד"ה תנו מנה

בד"ה תנו מנה כו' אבל למאן דמוקי לה התם בבריא ובמעמד ג' כו' עכ"ל יש לדקדק למאן דמוקי לה התם בבריא תקשי ליה אמאי נקט מת דבלא מת נמי במעמד שלשתן קני כמו שהקשו התוספות לעיל לפי סברת המקשה ויש ליישב כיון דלא מת לא הוי רבותא טפי ממת איכא למימר שפיר דנקט ומת איידי דרישא דתנו גט דלא יתנו לאחר מיתה אבל לפי סברת המקשה דאיירי בש"מ ולא מת הוי רבותא טפי ממת לא ה"ל למתני מת משום איידי דרישא ודו"ק:

(1) הקדמה א' – סיפא דמשנה דאמן של בני רוכל

(א) מתנת שכיב מרע במקצת לא בעיא קנין ואם מת מתנתו קיימת

(2) הקדמה ב'

(א) תוספות דף קנא: ד"ה מתה

(i) קשיא

(1) עדיף הוה לה למשנה למילף רבותא יותר דאפילו עמד ולא דאינו חוזר

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הוה להו לתוספות להקשות קושיא זו אף לסיפא דברייתא אליבא דרב זביד – דהיינו דאמאי קתני דדיקא במת יתנו מנה למקבל הרי במעמד שלשתן פשיטא דקנה אפילו בלא מת ולא מצי נותן לחזור

(ב) תירוצ

(i) איידי דברייתא מדובר במת כדי לאשמועין דין של אין גט לאחר מיתה תני נמי מת בסיפא

(ג) קשיא

(i) ברישא דמשנה של אמן של בני רוכל נמי מוכרח מטעם שאינו מעניינו דמדובר במת – ואמאי לא תרצו תוספות נמי לעיל אשר מטעם איידי קתני נמי מתה לגבי אמן של בני רוכל

(ד) תירוצ

(i) במתנת שכיב מרע במקצת רבותא היא לפסוק דאם עמד ולא מת דאינו חוזר ולכן מסתבר דעדיף הוה לה למשנה למילף האי דינא – ושלא למיתני מתה בסיפא מחמת איידי
(ii) מה שאין כן בהך דרב זביד לאו רבותא היא אשר בריא שהקנה במעמד שלשתן אינו חוזר ויכולנו לנמק דקתני מת בסיפא מחמת איידי

סוגיא דמתנת ש"מ שכתב בה קנין חלק א' תד"ה מתנת ש"מ

בד"ה מתנת ש"מ כו' ועוד דלשמואל כו' ה"ה נמי דאין קנין כו' א"כ מתני' כו' היינו בקנין איך יועיל לשמואל כו' עכ"ל צ"ע מאי קשיא להו לפרשב"ם ממתנת ש"מ במקצת דבעי קנין אמתנת ש"מ בכולה דלא בעי קנין ול"ל לאקנויי בסודר אלא דמתנת ש"מ הוא מקנה לו לאחר מיתה ואין קנין לאחר מיתה כפרשב"ם בהדיא דבהכי מפליג בין מתנת ש"מ בכולה ובין מתנת ש"מ במקצת דבעי קנין וה"ל כמתנת בריא דאין דעתו להקנות לאחר מיתה ונראה לפרש דברייהם דמסיפא קשיא להו דקתני לא שייר כל שהוא דאין מתנתו מתנה וחוזר אם עמד אבל אם מת קנה כדמשמע בכולה שמעתין ולשמואל אף לאחר מיתה לא יקנה משום דאין קנין לאחר מיתה ומתני' ע"כ בקנין איירי כמו שהוכיחו מהרישא דבמקצת מתנתו מתנה דקי"ל דבעי קנין כמ"ש התוס' לעיל ובהכי ניחא לקמן בתוס' שכתבו בשם רבינו יעקב דרישא איירי בקנין והסיפא איירי בלא קנין דלפי דרכו יתיישב קושיית התוס' דהכא בין לרב ובין לשמואל אבל אי הוה קשיא להו הכא לשמואל מרישא לא יתיישב לפי' רבינו יעקב קושיית התוס' לשמואל ודו"ק:

- (1) הקדמה א' – שכיב מרע שכתב כל נכסיו לא בעי קנין
- (2) הקדמה ב' – משנה בדף קמו: כמבואר שם ברשב"ם
- (א) רישא – שכיב מרע שכתב מקצת נכסיו מתנתו קיימת
 (ב) סיפא – ואם כתב כל נכסיו אין מתנתו קיימת כלומר דאם עמד חוזר
- (3) הקדמה ג' – גמרא דף קנא:
 (א) הלכתא מתנת שכיב מרע במקצת בעיא קנין
 (4) לישנא דגמרא
- "מתנת שכיב מרע שכתוב בה קנין" – בי רב משמיל' דרב אמרי "ארכב' אתרי ריכשי"
 דקונה ואם עמד אינו חוזר – שמואל אומר לא ידענא מאי אדון בה דיכול להיות דאינו
 קונה כל עיקר
- (5) רשב"ם
 (א) רב ושמואל פליגי בשכיב מרע שכתב כל נכסיו ועשה קנין בלי צורך – ומדובר – בין כשכתב שטר
 בין שלא כתב שטר
 (ב) והיינו טעמא דשמואל דכיון דשכיב מרע עשה קנין שלא לצורך חוששין דנתכוון להקנותו לאחר
 מיתה ואין קנין לאחר מיתה
- (6) תוספות
 (א) קשיא לרשב"ם
 (i) לרב – כיון דרישא דמשנה דאיירי במתנת שכיב מרע במקצת מוכרח דעשה קנין – מסתבר אשר
 בסיפא דאיירי במתנת שכיב מרע בכולה נמי בקנין איירי הגם דלא צריכא – ותיקשי דאמאי קתני
 דאין מתנתו קיימת כלומר אמאי דינו דאם עמד חוזר הרי בי רב אמרי דבאותו אופן קנה ואם עמד
 אינו חוזר
 (ii) לשמואל – קבענו בהקדמות דמתנת שכיב מרע במקצת בעיא קנין – ותיקשי הא דקתני ברישא
 דמשנה לא זו בלבד דקונה אלא אף זו דמתנתו קיימת ואם עמד אינו חוזר – ולא חיישינן שמא לא
 גמר להקנותו אלא לאחר מיתה
- (7) מהרש"א
 (א) קשיא לקושיית תוספות לרשב"ם לגבי שמואל
 (i) הרי קבע רשב"ם לשמואל דדיקא במתנת שכיב מרע בכולה ועשה קנין שלא לצורך חיישינן
 שמא לא גמר להקנותו אלא בקנין
 (ב) תירוץ
 (i) קושיית תוספות אסיפא נחית במתנת שכיב מרע בכולה בדליכא שויר דקתני דאם עמד חוזר
 ומשמע דאם מת מתנתו קיים אף על גב דמסתבר דעשה קנין דלא צריכא בסיפא בדומה לרישא
 דמדובר בקנין כדדייקנן לעיל לרב
- (8) תוספות שיטת רבינו יעקב
 (א) תירוץ לקושיית תוספות לרשב"ם
 (i) מהיכי תיתי – מצינן למימר דרישא מיירי בעשה קנין וסיפא מיירי בלא עשה קנין
- (9) המשך מהרש"א

(א) מהלך רבינו יעקב סייעתא הוא לשיטת מהרש"א אשר קושיית תוספות לרשב"ם יוצא מסיפא ולא מרישא אף לגבי שמואל

סוגיא דמתנת ש"מ שכתב בה קנין חלק ב' בא"ד ודוחק

בא"ד ודוחק להעמיד משנתנו במיפה כחו וכגון שאמר דבסמוך לא משמע הכי כו' עכ"ל לפי רשב"ם דבקנין לחוד נמי נאמר דאין קנין לאחר מיתה דוחק הוא להעמיד משנתנו דוקא במיפה כחו עם הקנין וכגון שאמר כן בעל פה דבסמוך לא משמע הכי דליהוי בעי ייפוי כח עם הקנין לחוד והיינו מדפסקינן מתנת ש"מ במקצת בעי קנין ולא קאמר נמי דבעי ייפוי כח ולשיטת התוס' דלקמן דמפלגי בקנין עם השטר בין שהקנין בתוך השטר בין שאינו בתוך השטר אמרינן דאין שטר לאחר מיתה לשמואל אבל בקנין לחוד לא אמרינן הכי ומהני שפיר בלא ייפוי כח כפסקא דלעיל דבעי קנין ולא קאמר דבעי נמי ייפוי כח השתא שפיר מתני' איירי ביפוי כח כההיא דשמואל דלקמן בש"מ שכתב כל נכסיו כו' אף על פי שקנו כו' דמתני' נמי דהכותב כל נכסיו כו' קתני דאיירי נמי בקנין עם השטר וכ"כ התוספות בהדיא בפרק אף על פי לשיטת ריב"ם דמתני' דהכא איירי בקנין עם השטר ובייפוי כח כההיא דשמואל דלקמן ובהכי ניחא דפסיקא להו לתוס' לקמן לרב בקנין עם השטר אלא שאינו בתוך השטר דהוי גרעון כח דאם עמד חוזר והיינו ממתני' דהכא דאיירי קנין עם השטר וקתני בסיפא בלא שייר דאם עמד חוזר ודו"ק:

(1) המשך תוספות

(א) תירוץ לקושיית תוספות לרשב"ם אליבא דשמואל

(i) היינו טעמא דמתנת שכיב מרע בכולה מתנתו קיימת בסיפא דמשנה דאיירי בדאיכא ייפוי כח – ואל תיקשי דלרשב"ם אמרי רב ושמואל למילתייהו אף בדליכא שטר – דאף במלוה בשטר יכול להיות ייפוי כח

(ב) פירכא כמבואר במהרש"א

(i) קבעו בגמרא דהלכתא דמתנת שכיב מרע במקצת בעיא קנין ומשמע דלא בעיא אלא קנין ודלא בעיא ייפוי כח

(ii) וכיון דברישא דמשנה לגבי מתנת שכיב מרע במקצת לאו במיפה כחו מיירי מסתבר אשר אף סיפא דמשנה לגבי מתנת שכיב מרע בכולה לאו במיפה כחו מיירי

(2) המשך דגמרא

(א) קשיא לשמואל

והא אמר רב יהודה אמר שמואל שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים אע"פ שקנו מידו עמד חוזר אבל במת קנה

(ב) תירוץ

(i) שאני התם דמיירי במיפה את כחו ודיקא בדליכא ייפוי כח אמר שמואל לא ידענא מאי אדון בה

(3) תוספות – שיטת ר"י כמבואר במהרש"א

(א) בדאיכא קנין וליכא שטר

- (i) לגבי מתנת שכיב מרע בכולה קונה בין לרב בין לשמואל אפילו בלא ייפוי כח ואם עמד חוזר
(ii) לגבי מתנת שכיב מרע במקצת קונה בין לרב בין לשמואל אפילו בלא ייפוי כח ואם עמד אינו חוזר

(4) מהרש"א

(א) מתאים למה שביאר מהרש"א בדיבור מקודם אשר מהא דפסקינן אשר מתנת שכיב מרע במקצת בעיא קנין משמע דסגי בקנין ולא בעיא ייפוי כח

(5) המשך שיטת ר"י

(א) רב ושמואל פליגי בדאיכא קנין ושטר

(i) רב אומר דאלו כתב לקנין בשטר ארכבי' אתרי ריכשי ואם עמד אינו חוזר – ואלו כתב שטר ולא כתב קנין בשטר גרע כח המקבל ואם עמד חוזר

(ii) שמואל אומר לא ידענא מאי אדון בה ומתנתו אינה קיימת בין בדכתב לקנין בשטר בין בדלא כתב קנין בשטר – ברם בדאיכא ייפוי כח מתנתו קיימת

(ב) משנה בין לרב בין לשמואל מיירי בדאיכא קנין ושטר – ברם לרב משתעי דיקא בדלא כתב קנין בשטר ולכן אם עמד חוזר – ולשמואל משתעי במיפה כחו ולכן מתנתו קיימת

(6) מהרש"א

(א) קשיא

(i) למה ניחא לר"י לאוקים לסיפא דמשנה במיפה את כחו בעוד דר"י מקשה לרשב"ם דליכא לאוקים לסיפא ככה

(ב) תירוץ

(i) לרשב"ם דאית ליה אשר לשמואל אף בקנין בלא שטר אין מתנתו קיימת דוחק למימר דמיירי במיפה כחו בעל פה – ועוד הרי קבענו דמלשון הלכה דבעיא קנין במקצת משמע דלא בעיא ייפוי כח וכיון דברישא דמשנה לגבי מתנת מקצת לא בעיא ייפוי כח מסתבר דבסיפא במתנת כולה נמי לא בעיא ייפוי כח אפילו בדעשה קנין

(ii) מה שאין כן לר"י דאין הכי נמי דהלכה דמקצת בדליכא שטר בעי קנין ולא בעי ייפוי כח ברם שאני מתניתין ורב יהודה אמר שמואל דבאיכא שטר וקנין משתעי ולכן לשמואל בעי ייפוי כח כדקבענו

דף קנב:

סוגיא מתנת ש"מ שכתב בה קנין חלק ג' בא"ד ואף על גב

[דף קנב עמוד ב] בא"ד ואף על גב דליכא קנין בשטר כו' דאית ליה דקנין בשטר כו' דקנין בשטר גרעון כח כו' שסובר למעלה אבל דוחק הוא לומר דשמואל כו' עכ"ל כצ"ל והד"א ור"ל דהשתא דמפלגינן בין קנין עם השטר ובין קנין לחוד דמהני ביה לשמואל אפי' בלא ייפוי כח כדפסקי' הלכתא לעיל ומתני' מיירי בקנין עם השטר ובייפוי כח כמ"ש התוס' בפרק אף על פי אבל

דוחק לומר דלא מפליג בין קנין לחוד ובין קנין עם השטר וטעמא דמתניתין
בייפוי כח דהא פסקינן לעיל בקנין לחוד בלא ייפוי כח וכמ"ש לעיל וק"ל:

תד"ה כתב וזיכה ובא"ד פסידא

בד"ה כתב וזיכה כו' דאי במסירה לא היה אומר רב שאינו כו' שאני אומר
כתובים היו ונמלך עליהם כו' עכ"ל כצ"ל מהכא ה"מ נמי לאוכחי דבלא מסירה
לאו כלום היא וק"ל:

בא"ד פסידא דבתרייתא זכי כו' דהא לרב גרידא הוא כו' ובד"ה שלחו ליה כו'
וההיא דכתב וזיכה היינו מסר כפי' ר"ח כו' עכ"ל כצ"ל:

דף קנג.

[דף קנג עמוד א] בא"ד אפי' לא שייר נמי כיון כו' ובסיפא דתני לא שייר כו'
דליכא קנין על כן נראה כו' וגם מה שפי' ר"ח דמשנתינו כו' עכ"ל כצ"ל מה
שהגיה מהרש"ל כאן ר"ת במקום ר"ח א"א לומר כן דהא בשם רבינו יעקב
שהוא ר"ת כבר כתבו התוס' לעיל בהדיא דרישא דמתני' ודאי איירי בקנין ולא
הוה רב חולק על פסק ההלכה דמתנת ש"מ במקצת בעי קנין אבל ודאי אלו דברי
ר"ח הם דבעי לפרש דכולה מתני' איירי בלא קנין וכ"ה בתוספות ישנים ר"ח
וק"ל:

עיין בד"ה מתנת שכיב מרע שכתב בה קנין חלק א'

בא"ד וקשה

בא"ד וקשה אמאי דפסיק כו' ומתניתין בדקנו מיניה כו' ואין נראה כלל כו'
כצ"ל:

דף קנג:

תוספות ד"ה ר' נתן

[דף קנג עמוד ב] בד"ה ר' נתן כו' חוששין לקידוש שניהם וקאמר כו' מייתי
מר' נתן לרבה כו' ומסיפא נמי דקתני אם ש"מ כו' להך סוגיא סברא דהתם
עכ"ל בד"ה בימות הגשמים כו' כדקתני בתוספתא שהביא ר"ח כו' משתדד
רביעה שניה לאו כו' בסוף פרק מרובה מהלכים כו' עכ"ל כצ"ל:

תד"ה אמר רבא

בד"ה אמר רבא לא שנו כו' ונראה דחולק בענין זה כו' א"כ כו' ושמא כדברי
רבי ר"ל כדאיתא בירושלמי עלה כו' וחכ"א בא לישאל בימות החמה כו' ונראה

לר"י לפרש לא כו' כצ"ל מתוספות ישנים ונ"ל לפרש דבריהם משום דר"ח בפירושו סתם דבריו לומר דלענין טומאה קאי אלא שהתוס' הבינו לעיל דבריו דאם עברו על הטומאה ימות הגשמים אף אם נכנס בודאי בימות החמה הוי רה"י והקשו ע"ז למה יחשב רה"י כו' ועוד למה אמר רבא דבריו בכאן כו' וע"ז כתבו שוב דכל זה לא קשיא לפי מה שפר"ח דרבא חולק אדר"א ולא כתב יותר אלא שיש לפרש דבריו דמדחלק רבא בענין זה כו' ושמא בירושלמי ר"ל עלה כדברי רבי דהיינו כפי שהביאו לקמן לפנינו בשם ר"י דאיירי בספק לו אם נכנס בימות החמה או בימות הגשמים ולזה נתכוין גם ר"ח בפירושו בסתימת דבריו לקצר במקום שהיה לו להאריך ולזה לא כתבו התוס' ולרבי נראה לפרש כו' כחולק על פי ר"ח אלא ונראה לרבי לפרש לא כו' דאפשר דלזה גם נתכוין ר"ח ודו"ק:

(1) הקדמה א'

(א) ספק טומאה ברה"י ספיקו טמא – ספק טומאה ברה"ר ספיקו טהור

(2) הקדמה ב'

(א) בקעה מסוייגת בגדר סביב – בימות החמה רשות הרבים לטומאה – בימות הגשמים רשות היחיד לטומאה

(3) הקדמה ג'

(א) ר' נתן בתר השתא אזיל בגוונא דמספקין אי לילך בתר חזקת ממון או בתר השתא

(4) גמרא

(א) ר' אלעזר

(i) מי שנכנס לבקעה שיש בו ספק טומאה ואינו יודע אם נכנס בה בימות החמה או בימות הגשמים – לר' נתן כשבא לבית דין בימות החמה טהור דהשתא רשות הרבים היא – כשבא לבית דין בימות הגשמים טמא דהשתא רשות היחיד היא

(ב) רבא

(i) לא שנו אלא שלא עברו עליה ימות הגשמים אבל עברו עלי' ימות הגשמים רשות היחיד לכאן ולכאן

(5) לשון רבינו חננאל – "רבא חולק אר' אלעזר"

(6) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) תוספות נקטו בתחלה אשר ר"ח סבירא לי' דאלו היתה טומאה בבקעה בשום ימות הגשמים לשעבר – חשיבי בקעה רשות היחיד אפילו בימות החמה – תוספות מפרין למהלך זו מטעמים שאינן מענינו

(ב) לאחר כך אמרו אשר מסתימת לשון ר"ח יכול להיות דר"ח כיוון למימר ככה

(i) ר' אלעזר ס"ל אשר לר' נתן בכל אופן אזלינן בתר השתא בספק טומאה – מה שאין כן רבא דפליג ואומר דלר' נתן למי שבא לפנינו בימות החמה לא אזלינן בתר השתא אלא במסופק אלו נכנס בימות החמה זה או בימות הגשמים דקדמו לימות החמה זה

(ii) משא"כ אלו בא לפנינו בימות החמה ויודע דלא נכנס בימות החמה זה אלא דמסופק אלו נכנס בימות החמה של שנה שעברה או בימות הגשמים שלאחר כן דלא מטהרינן לי' מצד דבא לפנינו בימות החמה דהרי ימות הגשמים ימים הכי קרובים הן דבהן יכול להיות דנכנס לבקעה

(7) מהרש"א

- (א) בעל התוספות מפרש אחר כך אשר ר"י – רבו של בעל התוספות – אית ליה דאף ירושלמי בשיטה זו אזיל
- (ב) לפי מהלך זה ניחא הא דקאמרי תוספות אשר לר"ח פליג רבא אר' אלעזר – וניחא נמי דבעל התוספות לא כתב "ולרבי (ר"י) נראה לפרש" דלשון זה היתה משמע אשר ר"י פליג על רבינו חננאל – אלא כתב "ונראה לרבי לפרש" למימר אשר רבי לא פליג על ר"ח אלא מפרש ומנמק דברי ר"ח
- (ג) שים לב גם כן אשר במקום "ושמא כדברי ר' יוחנן רצה לומר כדאיתא בירושלמי" גורס מהרש"א ככה "ושמא כדברי רבי רצה לומר כדאיתא בירושלמי"